

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Uplatnění studentů (absolventů) oboru Provoz a ekonomika
dopravy na trhu práce

Assertion of students (graduates) in the field of transport
operation and economics in the labor market

STUDIJNÍ PROGRAM

Specializace v pedagogice

STUDIJNÍ OBOR

Učitelství praktického vyučování a obd. výcviku

VEDOUCÍ PRÁCE

Doc. Ing. David Vaněček, Ph.D.

MARTINOVSKÁ

ALENA

2020

I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení:	Martinovská	Jméno:	Alena	Osobní číslo:	475326
Fakulta/ústav:	Masarykův ústav vyšších studií (MÚVS)				
Zadávací katedra/ústav:	Oddělení pedagogických a psychologických studií				
Studijní program:	Specializace v pedagogice				
Studijní obor:	Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku				

II. ÚDAJE K BAKALÁŘSKÉ PRÁCI

Název bakalářské práce:
Uplatnění studentů (absolventů) oboru Provoz a ekonomika dopravy na trhu práce

Název bakalářské práce anglicky:
Assertion of students (graduates) in the field of transport operation and economics in the labor market

Pokyny pro vypracování:
Bakalářská práce se bude zabývat uplatněním studentů (absolventů) oboru Provoz a ekonomika dopravy na trhu práce. Teoretická část bude zaměřena na vymezení základních pojmů jako je trh práce, kurikulární dokumenty, obor Provoz a ekonomika dopravy, nezaměstnanost absolventů a potřeby zaměstnavatelů. V praktické části bude u vybraných zaměstnavatelů proveden výzkum pro zmapování kompetence od nastupujících nastupujících studentů zaměstnavatelé očekávají. Dále bude provedena analýza kurikulárních dokumentů pro vybraný obor a následné srovnání získaných kompetencí ve škole s kompetencemi, které očekávají zaměstnavatelé.

Seznam doporučené literatury:
Uplatnění absolventů škol na trhu práce. Národní ústav pro vzdělávání. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, 2018. ISBN 978-80-7481-204-0.
Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů škol – šetření v sekundárním sektoru. In: . Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2013, ročník 2013, x.

Jméno a pracoviště vedoucí(ho) bakalářské práce:
Doc. Ing. David Vaněček, Ph.D.

Jméno a pracoviště konzultanta(ky) bakalářské práce:

Datum zadání bakalářské práce: 12.12.2019 Termin odevzdání bakalářské práce: 30.4.2020
Platnost zadání bakalářské práce: 23.9.2021

 Podpis vedoucí(ho) práce Podpis vedoucí(ho) ústavu/katedry Podpis děkana(ky)

III. PŘEVZETÍ ZADÁNÍ

25.3.2020	
Datum převzetí zadání	Podpis studenta(ky)

MARTINOVSKÁ, Alena. *Uplatnění studentů (absolventů) oboru Provoz a ekonomika dopravy na trhu práce*. Praha: ČVUT 2020. Bakalářská práce. České vysoké učení technické v Praze, Masarykův ústav vyšších studií.

**MASARYKŮV ÚSTAV
VYŠŠÍCH STUDIÍ
ČVUT V PRAZE**

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracovala samostatně. Dále prohlašuji, že jsem všechny použité zdroje správně a úplně citovala a uvádím je v přiloženém seznamu použité literatury.

Nemám závažný důvod proti zpřístupňování této závěrečné práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) v platném znění.

V Praze dne: 10. 05. 2020

Podpis:

Poděkování

Nejdříve bych ráda poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce doc. Ing. Davidu Vaněčkovi, Ph.D. za podnětné rady a pomoc, kterou mi poskytoval při zpracování mé bakalářské práce a za čas, který mi věnoval. Ráda bych poděkovala také všem ostatním, kteří mě při vytváření této práce podpořili, a dali mi cenné odborné rady, a bez jejichž pomoci by nebylo možné práci dokončit.

Abstrakt

Bakalářská práce se zaměřuje na uplatnění absolventů středních škol oboru Provoz a ekonomika dopravy na trhu práce. První část je věnována pojmům jako např. trh práce, nezaměstnanost, kurikulární dokumenty a jejich významu.

Druhá část se věnuje strukturovanému rozhovoru, který vede k zjištění potřeb zaměstnavatelů a kompetencí od nastupujících absolventů. Dále se tato práce věnuje analýze kurikulárních dokumentů pro vybraný obor a následnému srovnání získaných kompetencí ze školy s kompetencemi, které očekávají zaměstnavatelé.

Klíčová slova

Trh práce, kurikulární reforma, kurikulární dokumenty, školní vzdělávací plán (ŠVP), potřeby zaměstnavatelů, analýza

Abstract

This bachelor thesis focuses on employment of secondary school graduates in the field of transport and economics in the labor market. The first part is devoted to concepts such as labor market, unemployment, curriculum documents and their meaning.

The second part is devoted to structured interviews, which leads to finding out the needs of employers and competences of incoming graduates. Also, the thesis deals with the analysis of curriculum documents for the selected field and the subsequent comparison of acquired competencies from the school with competences expected by the employers.

Key words

Labor market, curriculum improvement, curriculum documents, school educational plan , employers' needs, analysis

Obsah

Úvod	5
1 Trh práce a nezaměstnanost.....	7
1.1 Nezaměstnanost	7
1.2 Dělení nezaměstnanosti	7
1.2.1 Frikční nezaměstnanost.....	7
1.2.2 Strukturální (a technologická) nezaměstnanost	8
1.2.3 Cyklická a sezonní nezaměstnanost	8
1.2.4 Neúplná zaměstnanost, nepravá nezaměstnanost.....	9
1.3 Získání uplatnění na trhu práce	9
1.3.1 Uplatnění oboru Provoz a ekonomika dopravy na trhu práce	10
2 Kurikulární dokumenty	13
2.1 Rámcový vzdělávací program pro odborné střední školy.....	13
2.2 Klíčové a odborné kompetence	15
2.2.1 Klíčové kompetence středního odborného vzdělávání.....	15
2.2.2 Odborné kompetence oboru Provoz a ekonomika dopravy	16
2.3 Modernizace odborného vzdělávání	18
2.3.1 Hlavní cíle projektu.....	19
2.3.2 Zajímavá myšlenka projektu.....	20
3 Výzkum potřeb zaměstnavatelů	22
3.1 Cíl kvalitativního výzkumu	22
3.2 Řízený strukturovaný rozhovor.....	22
3.2.1 Otázky řízeného strukturovaného rozhovoru	22
3.3 Železniční doprava	23
3.3.1 České dráhy a. s.	23
3.3.2 ČD Cargo	25
3.3.3 Správa železnic, státní podnik	27
3.4 Silniční, námořní a letecká doprava.....	28
3.4.1 Lagarde Spedition spol. s r. o.	28
3.4.2 Česká pošta s. p.	30
3.4.3 Dachser Česká republika	31

3.5	Logistické firmy	33
3.5.1	Witte automotive	33
3.5.2	EPT connector s. r. o.....	35
3.5.3	Logistická firma 1.....	36
3.5.4	Přepravní a logistická společnost	38
3.5.1	Logistická firma 2.....	40
3.6	Výsledky dotazníku	41
4	Vyhodnocení rozhovorů a porovnání kompetencí z kurikulárních dokumentů	42
4.1.1	Analýza respondentů.....	42
4.1.2	Shrnutí 2. otázky.....	43
4.1.3	Analýza 3. otázky	43
4.1.4	Analýza 4. otázky	46
4.1.5	Shrnutí 5. otázky.....	47
4.1.6	Shrnutí 6. otázky.....	51
4.2	Shrnutí vyhodnocení rozhovorů a porovnání kompetencí z kurikulárních dokumentů .	53
	Závěr	55
	Seznam použité literatury	56
	Seznam grafů.....	59
	Seznam tabulek	60
	Seznam obrázků.....	61

Úvod

Bakalářskou práci na téma Uplatnění absolventů (studentů) oboru Provoz a ekonomika dopravy na trhu práce jsem vybrala, jelikož jsem sama tento obor studovala. Když jsem si vybírala střední školu, tak Střední škola Logistická mi jako jedna z mála nabídla možnost se rozvíjet v různých odvětvích, nikoli jen v jednom. Obor Provoz a ekonomika dopravy v sobě skrývá mnohá odvětví v dopravním průmyslu, ekonomickém průmyslu. Věnuje se také administrativním záležitostem, vedení firem a manažerským funkcím, což na střední škole beru jako obrovský přínos pro studenta.

Toto téma jsem si také vybrala, jelikož bude vždy aktuální. Studenti bez praxe mají v některých odvětvích mnohem větší problém nastoupit do adekvátního zaměstnání než lidé, kteří dlouholetou praxi mají. Není to problém jen oboru, ale celoplošný problém snad ve všech odvětvích. Podle výzkumu Národního ústavu pro vzdělávání se to nejvíce ukazuje právě v sekundárním sektoru, do kterého tento obor spadá. Absolventi středních i vysokých škol patří mezi velmi rizikové skupiny ekonomicky aktivního obyvatelstva, právě kvůli nedostatku kompetencí ze škol a nedostatečné praxe.

Cílem práce je zjištění, zda absolventi splňují požadavky zaměstnavatelů. Z rozhovorů se zaměstnavateli vyplyne, v čem jsou absolventi vzdělaní a jaké nedostatečné kompetence mají. Díky rozmanitosti oboru Provoz a ekonomika dopravy by měli absolventi mít na trhu práce výhody, ale je nutné více upravit školní vzdělávací systém podle potřeb zaměstnavatelů.

Ve své práci používám různé metody ke zpracování dat. První metodou je strukturovaný rozhovor, díky kterému zjišťuji, jaké jsou v současné době potřeby zaměstnavatelů od nastupujících absolventů na trh práce. Těmito rozhovory oslovuji 35 firem. Z každého z hlavních odvětví oboru (doprava a logistika) je vybráno po minimálně po 5 firmách. Pro pozdější srovnání kompetencí studentů s kompetencemi, které potřebují zaměstnavatelé, využívám strukturovaný rozhovor. Dále je provedena analýza současných kompetencí studentů dle RVP oboru Provoz a ekonomika dopravy (kód oboru – 37-41-M/01). V poslední části je provedeno porovnání získaných kompetencí dle RVP s kompetencemi požadovanými od zaměstnavatelů.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Trh práce a nezaměstnanost

První pojem, se kterým se setkáváme, je trh práce. Trh práce (Labour Market) je pojem, který označuje pomyslný prostor, kde dochází ke střetu nabídky pracovních sil, tedy lidí, jejich schopností, předpokladů, dovedností a kvalifikace a poptávky ze strany zaměstnavatelů.¹

Jak funguje trh práce v praxi? Na trhu práce se pohybujeme v podstatě úplně všichni, protože každý člověk má nějaké kompetence, dovednosti, kvalifikace a předpoklady pro určitou práci. Také se vyskytuje poptávka po zaměstnancích s konkrétními dovednostmi, kvalifikací a kompetencemi k vykonávané práci. Situaci ovlivňuje právě kvalifikace v daném oboru, jelikož může být jiná poptávka po manuální práci a po například po práci odborné. Výraz situace na trhu práce se zabývá aktuální poptávkou a nabídkou na trhu práci, dále ovlivňuje počet pracovních pozic, a zdali je jich dostatek či nikoli.

1.1 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost lze charakterizovat jako pojem, který se skládá ze skupiny lidí, kteří jsou schopni pracovat, mají dostatečné kompetence k vykonávání práce dle jejich kompetencí a tuto práci aktivně hledají (viz kapitola 1.3.1)². Bohužel tyto lidé nemohou najít přijatelné zaměstnání k jejich potřebám či pro zaměstnavatele nejsou vhodnými adepty.

1.2 Dělení nezaměstnanosti

1.2.1 Frikční nezaměstnanost

Frikční nezaměstnanost je závislá na zaměstnancích a zaměstnavatelích. Vždy nalezneme na trhu práce někoho, kdo v důsledku mobility, ať již ze strany své nebo zaměstnavatele se ocitne

¹ Trh práce (Labour Market). In: ManagementMania.com [online]. Wilmington (DE) 2011-2020, [cit. 01.02.2020]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/trh-prace-labour-market>

² Slovník ekonomických pojmů: pro střední školy a veřejnost. Praha: Fortuna, 2004, s. 47-48. ISBN 80-7168-898-3.

bez zaměstnání (placeného). Tento stav může být způsoben potřebou a touhou zaměstnance změnit své pracovní místo, důvodů může být mnoho nízký plat, nespokojenost s kolektivem, nepochopení si s vedením a mnohé další.

Ovšem nastávají i obrácené situace, kdy v důsledku ekonomického vývoje potřeb se stává člověk nezaměstnaným. V těchto případech nezaměstnanost většinou netrvá dlouhou a takový člověk aktivně hledá nové uplatnění. „V případě osob nově vstupujících na trh práce jde o dobu, v níž nacházejí své první zaměstnání. V angličtině se tyto osoby označují jako „lidé mezi dvěma zaměstnáními“ (people between two jobs), čímž se akcentuje přechodnost tohoto stavu.“³

1.2.2 Strukturální (a technologická) nezaměstnanost

Dalším druhem nezaměstnanosti je strukturální nezaměstnanost. Ta je zapříčiněna například rozpadem neefektivních podniků, institucí nebo zrušením pracovních pozic nebo náhradou zaměstnance technikou či zrušením zastaralých odvětví. Do této kategorie nepatří absolventi, ale zaměstnanci například s letitou praxí, kteří dnes již svou kvalifikací nejsou schopni pracovat s novodobými technologiemi nebo nemusí splňovat kompetence k novým pracovním pozicím.

„Tímto způsobem se mění struktura poptávky po práci, které se struktura její nabídky někdy jen obtížně přizpůsobuje. Pak se hovoří o nezaměstnanosti strukturální jako o výsledku nerovnováhy mezi pracovní silou pohotovou pro práci a požadavky zaměstnavatelů po určitém typu práce.“⁴

1.2.3 Cyklická a sezonní nezaměstnanost

Cyklická nezaměstnanost je důsledkem nedostatečné poptávky. Můžeme hovořit o nízké poptávce zaměstnanců, protože nabídka také není příliš vysoká, nebo je spojována s nedostatečnou poptávkou po zboží, proto tedy není potřeba tolik zaměstnanců.

³ *Nezaměstnanost jako sociální problém: pro střední školy a veřejnost*. Vyd. 3., upr. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002, s. 18. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN isbn80-86429-08-3.

⁴ *Nezaměstnanost jako sociální problém: pro střední školy a veřejnost*. Vyd. 3., upr. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002, s. 20. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN isbn80-86429-08-3.

V případě, je-li způsobena nedostatečná poptávka nedostatkem práce kvůli přírodním podmínkám, mluvíme o sezonní nezaměstnanosti například ve stavebním a zemědělském průmyslu nebo cestovním ruchu.

1.2.4 Neúplná zaměstnanost, nepravá nezaměstnanost

„Vedle nezaměstnanosti existuje i to, co někteří autoři nazývají neúplná zaměstnanost (under-employment). Totiž existence pracovníků, kteří musejí akceptovat práci na snížený úvazek či práci nevyužívající plně jejich schopnosti a kvalifikaci. Tento typ neúplné zaměstnanosti se paradoxně rozšiřuje mimo jiné jako jeden ze způsobů, kterými se společnost snaží čelit masové nezaměstnanosti.“⁵

Mezi hlavní rysy neúplné zaměstnanosti patří zkrácená pracovní doba (poloviční úvazek, nejčastěji formou Dohody o pracovní činnosti), dále dělení se o pracovní pozici s dalším zaměstnancem, bohužel za poloviční mzdu (mzda se rozdělí mezi 2 pracovníky). V zásadě se ovšem poloviční úvazek moc neliší od plného úvazku, v rámci právního a sociálního postavení jsou kromě nižšího počtu odpracovaných hodin na tom úplně stejně jako při úvazku plném.

Největším rozdílem je, že tito zaměstnanci jsou bráni jako nezaměstnaní, ale zaměstnání aktivně nehledají, mají totiž příjem z polovičního úvazku. Dalším odvětvím je tzv. nepravá nezaměstnanost. V tomto případě jde o lidi, kteří čerpají podporu v nezaměstnanosti v plné výši, navíc tyto osoby práci nehledají, respektive ji odmítají, jelikož mají příjem z nelegální práce.⁶

1.3 Získání uplatnění na trhu práce

V současné době je mnoho možností, jak se na trhu práce pohybovat a jakým způsobem najít adekvátní zaměstnání ke svým kompetencím, dovednostem a také kvalifikaci.

⁵ *Nezaměstnanost jako sociální problém: pro střední školy a veřejnost*. Vyd. 3., upr. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002, s. 22. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN isbn80-86429-08-3.

⁶ *Nezaměstnanost jako sociální problém: pro střední školy a veřejnost*. Vyd. 3., upr. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002, s. 23. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN isbn80-86429-08-3.

Nyní je nejvíce populární hledání práce na internetu. Existuje mnoho webových stránek, které nabízí volná pracovní místa, lze v nich i filtrovat dle oborů, dovedností a dalších kompetencí. Jedním z neznámějších je v České republice webový portál práce.cz nebo aplikace pracezaroheem.cz.

Další možností, jak může absolvent hledat práci je například na úřadu práce, v novinách, přes svou rodinu nebo kamarády eventuálně podáním internetové nabídky či zveřejněním svého životopisu např. na webu jobs.cz

Formou webů jako je například jobs.cz hledají své zaměstnance i personalisti různých firem. Samozřejmě záleží na kvalifikaci na danou pracovní pozici, čím více kvalifikovaná pozice, tím náročnější bývá takové pozice najít běžně na internetu. Většinou jsou tyto pozice vyvěšeny přímo na webech konkrétních firem, ale pozice nižších kvalifikačních požadavků jako např. prodavač nebo zedník jsou většinou vyvěšeny na více místech, aby oslovili větší masu lidí.

1.3.1 Uplatnění oboru Provoz a ekonomika dopravy na trhu práce

Z aktuálních statistik vyplývá, že v tomto oboru má nezaměstnanost v České republice klesající tendenci již od roku 2014 do té doby měl vzrůstající tendenci (viz graf č. 1).

Graf ukazuje, že do roku 2013 byla míra nezaměstnanosti mnohem vyšší než po roce 2013, kdy začala mít sestupnou tendenci. Od roku 2013 klesla v oboru Provoz a ekonomika dopravy míra nezaměstnanosti o 11,2 %.

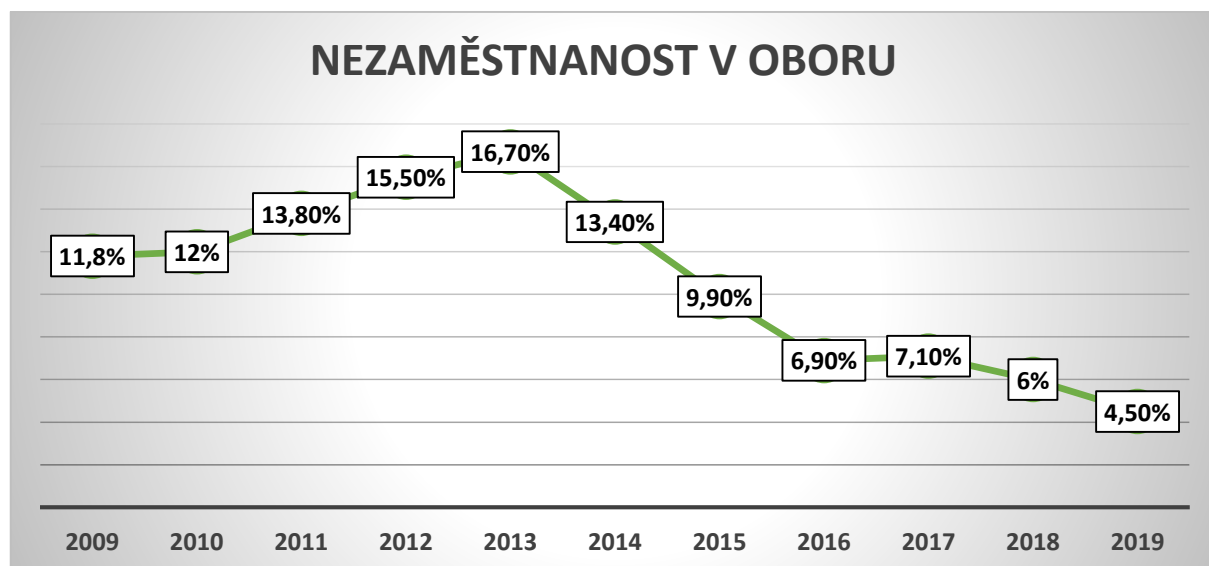
Vlivů může být mnoho jeden z nich je například rozvíjející se obor dopravy a logistiky, export a import zboží a také stále větší procento zahraničních firem zabývajících se logistikou a dopravou s pobočkami v České republice. Podle zapsaných firem na webu seznam.cz je nyní na českém trhu přes 12 000 firem⁷, kteří se tímto oborem zabývají. Studentů v tomto oboru bylo ve školním roce 2018/2019 celkem 3460⁸ (viz graf č. 2). Když se podíváme namátkou například na webový portál

⁷ Firmy.cz. Seznam.cz: Firmy.cz [online]. ČR: Seznam.cz, 2020 [cit. 2020-02-02]. Dostupné z: <https://www.firmy.cz/Cestovni-sluzby/Doprava-a-preprava>

⁸ Statistická ročenka školství. Toiler.uiv.cz [online]. ČR: MŠMT, 2019 [cit. 2020-02-02]. Dostupné z: <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>

práce.cz, tak k aktuálnímu datu je možné dohledat přes 2600⁹ pracovních nabídek pro absolventy středních škol v tomto oboru.

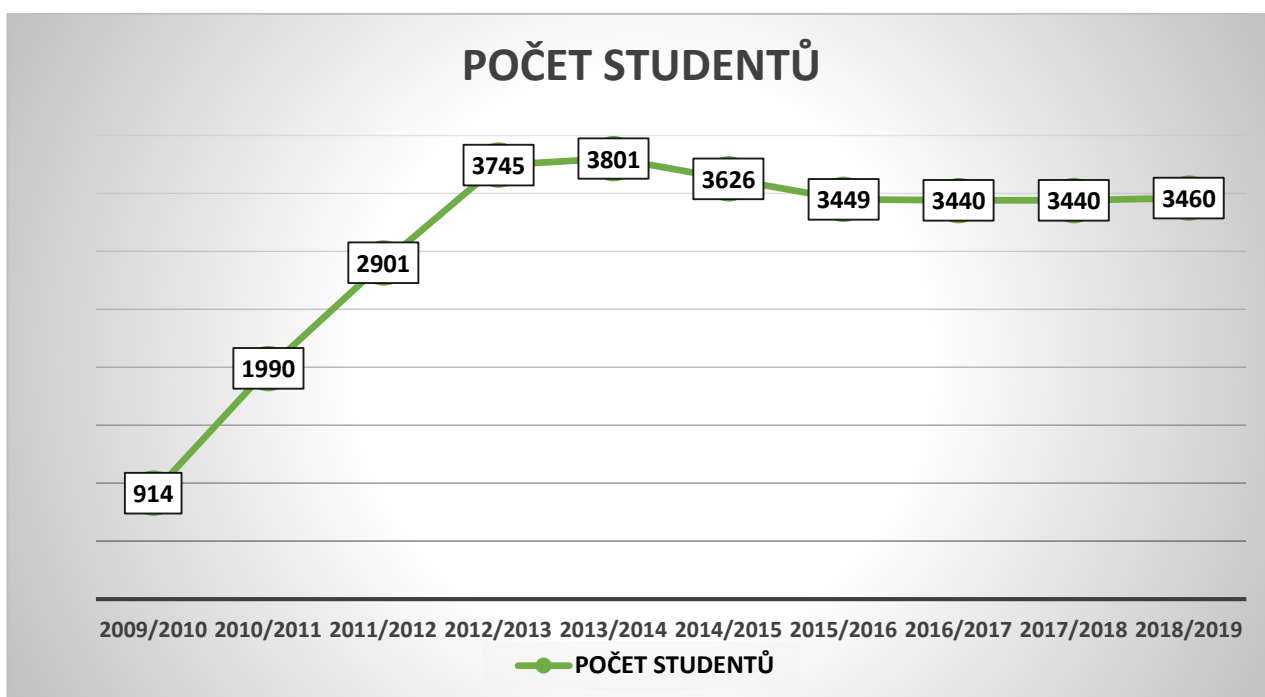
Graf č. 1 – Nezaměstnanost oboru Provoz a ekonomika dopravy 2009-2019

Zdroj: Národní ústav pro vzdělávání: *Vzdělávání a trh práce v krajích ČR* [online]. Praha: NÚV, 2009–2019 [cit. 2020-02-01]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/vzdelavani-a-trh-prace-v-krajich-cr-1>

⁹ Práce.cz. *Práce.cz* [online]. ČR: LMC s.r.o, 2020 [cit. 2020-02-02]. Dostupné z: <https://www.prace.cz/>

Graf č. 2 – Počet studentů oboru Provoz a ekonomika dopravy 2009-2019

Zdroj: Statistická ročenka školství. *Toiler.uiv.cz* [online]. ČR: MŠMT, 2019 [cit. 2020-02-02]. Dostupné z: <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>

2 Kurikulární dokumenty

Kurikulární dokumenty jsou teoretické pedagogické dokumenty, které vymezují legislativní a obsahový rámec potřebný pro tvorbu školního vzdělávacího programu (ŠVP) a v rámci státní úrovně jde o rámcové vzdělávací programy (RVP), které normativně stanovují obecný, ale závazný rámec pro jednotlivé etapy vzdělávání.¹⁰

2.1 Rámcový vzdělávací program pro odborné střední školy

V tomto odvětví se usiluje o pluralitu vzdělávacího prostředí a podporu pedagogické samostatnosti škol. Rámcový vzdělávací program tedy vymezuje pouze výsledky a prostředky k jejich dosažení. Nekonkretizují realizaci vzdělávání, kterou si každá odborná škola určí dle svých možností a kompetencí. Dále se usiluje o lepší uplatnění absolventů středního odborného vzdělávání na trhu práce, také o jejich vyšší připravenost na další vzdělávání nebo rekvalifikaci.¹¹

V RVP pro střední odborné školy je obsah vzdělávání rozdělen do následujících vzdělávacích oblastí:¹²

- *Jazykové vzdělávání a komunikace (ČJ a CJ)*
- *Společenskovední vzdělávání*
- *Přírodovědné vzdělávání*
- *Matematické vzdělávání*
- *Estetické vzdělávání*
- *Vzdělávání pro zdraví*
- *Vzdělávání v informačních a komunikačních technologiích*

¹⁰ VANĚČEK, David. *Didaktika technických odborných předmětů*. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 2016, s. 87. ISBN 978-80-01-05991-3.

¹¹ Rámcový vzdělávací program 37-41-M/01. In: *Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání* [online]. Praha: MŠMT, 2008, s. 86 [cit. 2020-02-03]. Dostupné z: <http://zpd.nuov.cz/RVP/ML/RVP%203741M01%20Provoz%20a%20ekonomika%20dopravy.pdf>

¹² VANĚČEK, David. *Didaktika technických odborných předmětů*. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 2016, s. 89. ISBN 978-80-01-05991-3.

– Ekonomické vzdělávání

– Odborné vzdělávání (Doprava a přeprava, Logistika)

RVP dále stanovuje i rámcové rozvržení obsahu vzdělávání (viz tabulka č. 1). Dle rámcového rozvržení se tvoří učební plán v ŠVP. Do učebního plánu ŠVP se musí tyto oblasti a obsahové okruhy zanezt i s jejich minimální počty vyučovacích hodin. Ty jsou závazné, jejich dodržení ve ŠVP musí být prokazatelné.

Následující tabulka se týká čtyřletého denního studia, zakončeného maturitou v oboru Provoz a ekonomika dopravy.

Tabulka č. 1 – Rámcové rozvržení obsahu vzdělávání – obor Provoz a ekonomika dopravy

Vzdělávací oblasti a obsahové okruhy	Minimální počet vyučovacích hodin za celou dobu vzdělávání	
	týdenních	celkový
Jazykové vzdělávání		
- český jazyk	5	160
- dva cizí jazyky	21	672
Společenskovední vzdělávání	5	160
Přírodovědné vzdělávání	4	128
Matematické vzdělávání	8	256
Estetické vzdělávání	5	160
Vzdělávání pro zdraví	8	256
Vzdělávání v informačních a komunikačních technologiích	4	128
Ekonomické vzdělávání	4	128
Doprava a přeprava	16	512
Logistika	8	256
Sociální a profesní komunikace	2	64
Disponibilní hodiny	38	1 216
Celkem	128	4 096

Zdroj: Rámcový vzdělávací program 37-41-M/01. In: *Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání* [online]. Praha: MŠMT, 2008, s. 58 [cit. 2020-02-03]. Dostupné z:

<http://zpd.nuov.cz/RVP/ML/RVP%203741M01%20Provoz%20a%20ekonomika%20dopravy.pdf>

2.2 Klíčové a odborné kompetence

„Klíčové kompetence jsou souborem požadavků na vzdělání, zahrnující vědomosti, dovednosti, postoje a hodnoty, které jsou důležité pro osobní rozvoj jedince, jeho aktivní zapojení do společnosti a pracovní uplatnění. Jsou univerzálně použitelné v různých situacích. Ve výuce se neváží na konkrétní vyučovací předměty, lze je rozvíjet prostřednictvím všeobecného i odborného vzdělávání, v teoretickém i praktickém vyučování, ale i prostřednictvím různých dalších aktivit doplňujících výuku, kterých se žáci sami aktivně účastní.¹³“

„Odborné kompetence se vztahují k výkonu pracovních činností a vyjadřují profesní profil absolventa oboru vzdělání, jeho způsobilost pro výkon povolání. Odvíjejí se od kvalifikačních požadavků na výkon konkrétního povolání a charakterizují způsobilost absolventa k pracovní činnosti.¹⁴“

2.2.1 Klíčové kompetence středního odborného vzdělávání

Mezi klíčové kompetence patří¹⁵:

- Kompetence k učení
- Kompetence k řešení problému
- Komunikativní kompetence
- Personální a sociální kompetence
- Občanské kompetence a kulturní povědomí
- Kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám
- Matematické kompetence
- Kompetence využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a pracovat s informacemi

¹³ Rámcový vzdělávací program 37-41-M/01. In: *Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání* [online]. Praha: MŠMT, 2008, s. 4 [cit. 2020-02-03]. Dostupné z: <http://zpd.nuov.cz/RVP/ML/RVP%203741M01%20Provoz%20a%20ekonomika%20dopravy.pdf>

¹⁴ VANĚČEK, David. *Didaktika technických odborných předmětů*. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 2016, s. 117. ISBN 978-80-01-05991-3.

¹⁵ VANĚČEK, David. *Didaktika technických odborných předmětů*. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 2016, s. 116. ISBN 978-80-01-05991-3.

2.2.2 Odborné kompetence oboru Provoz a ekonomika dopravy

Mezi odborné kompetence tohoto oboru patří¹⁶:

- *Pracovat se systémy řízení jednotlivých druhů dopravy*

Absolventi by měli být schopni sledovat účinnost systémů řízení, měli by umět zlepšovat tyto systémy, podle současného rozvoje moderní techniky. Dále by sami měli navrhovat optimalizace a nové technologické postupy v jednotlivých druzích dopravy. Absolvent je dále schopen monitorovat oběh, vytíženost a obsazenost dopravních prostředků. Absolvent musí být schopen si zajistit veškeré informace k realizaci dopravy a přepravy, k tomuto úkonu může použít i různé aplikační programy určených pro dopravu a přepravu a musí být odborně způsobilý k řízení motorových vozidel skupiny B (minimálně v odvětví silniční dopravy).

- *Organizovat přepravu cestujících*

Absolventi oboru musí ovládat dopravní zeměpis, musí se orientovat v dopravních mapách, jízdních, lodních i letových řádech, mezi další odborné kompetence patří navrhování optimalizace veřejné dopravy, přepravy cestujících, efektivní volba dopravních prostředků s ohledem na cenu, rychlost i kvalitu přepravy. Musí umět pracovat s přepravními předpisy a tarify dopravy, orientují se v tvorbě a správě Integrovaných dopravních systémů, zvládají také základy dopravního marketingu a také umí realizovat dopravu s ohledem na sociální předpisy v dopravě.

- *Organizovat přepravu zboží*

Absolvent musí znát technologie přeprav jednotlivých druhů zboží a správní předpisy související s přepravou, také musí umět zákazníkovi nabídnout různé cenové i přepravní nabídky za použití příslušných tarifů s ohledem na cenu, kvalitu přepravy ale i rychlost přepravy. Umí počítat se stanovenými tarify, celními, přepravními a pojišťovacími poplatky různých druhů přeprav. Dále dokáže uzavírat přepravní smlouvy včetně dodacích podmínek podle platných právních předpisů

¹⁶ Rámcový vzdělávací program 37-41-M/01. In: *Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání* [online]. Praha: MŠMT, 2008, s. 10-13 [cit. 2020-02-03]. Dostupné z:

<http://zpd.nuov.cz/RVP/ML/RVP%203741M01%20Provoz%20a%20ekonomika%20dopravy.pdf>

včetně všech přepravních dokumentů (přepravní, celní, pojišťovací nebo dokumenty k nebezpečnému zboží). Musí i po ukončení studia mít přehled o nových technologiích přeprav, aby vybral pro přepravu zboží optimální dopravní prostředky i podle přání zákazníka a podle vlastností přepravovaného zboží. Navíc se absolvent velmi často potýká s kombinovanou přepravou, kdy musí znát i základní manipulační jednotky určené ke kombinované přepravě a musí znát prvky zvyšující aktivní a pasivní bezpečnost dopravních prostředků.

- *Využívat sdělovací, zabezpečovací a další techniky v dopravě*

Absolvent při svém budoucím zaměstnání také hojně využívá specifické sdělovací techniky, záznamová zařízení v dopravě, zabezpečovací zařízení, se, která musí umět používat. Dále se setkává také s monitoringem zásilek nebo i dopravních prostředků, existuje mnoho programů, díky kterým toto sledování probíhá, díky praxím ve firmách se s nimi i setkávají.

- *Uplatňovat principy logistiky při řízení materiálového toku*

Absolvent se vyzná v přepravně-manipulačních skupinách podle jeho vlastností, volí nejvhodnější způsob balení, fixace, manipulace, skladování a přepravy zboží, aby nedocházelo ke škodám na zboží při přepravě, dále zná druhy manipulačních a dopravních prostředků včetně jejich technických parametrů a jejich vzájemné návaznosti (např. kombinovaná přeprava). Je schopen řešit komplexně materiálové toky s toky informací v zásobovacích, výrobních, ale i distribučních řetězcích, využívá moderních technologií a informačních systémů k identifikaci zboží (RFID, EAN...). Umí navrhnout optimalizaci k logistickým tokům a orientuje se i v nových trendech kombinované přepravy.

- *Dbát na bezpečnost práce a ochranu zdraví při práci*

Absolventi musí chápat bezpečnost práce jako nedílnou součást péče o zdraví své i spolupracovníků (i dalších osob vyskytujících se na pracovištích, např. klientů, zákazníků, návštěvníků) i jako součást řízení jakosti a jednu z podmínek získání či udržení certifikátu jakosti podle příslušných norem. Dále se orientují a dodržují základní právní předpisy týkající se bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a požární prevence, osvojují si zásady a návyky bezpečné a zdraví neohrožující pracovní činnosti včetně zásad ochrany zdraví při práci u zařízení se zobrazovacími jednotkami (monitory, displeji apod.), rozpoznali možnost nebezpečí úrazu nebo ohrožení zdraví a byli schopni zajistit odstranění závad a možných rizik. Dále ovládají základy systému péče o zdraví pracujících (včetně preventivní

péče, zvládají uplatňovat nároky na ochranu zdraví v souvislosti s prací, nároky vzniklé úrazem nebo poškozením zdraví v souvislosti s vykonáváním práce), a během studia by se také měli seznámit se zásadami poskytování první pomoci při náhlém onemocnění nebo úrazu a dokázali první pomoc sami poskytnout.

- *Usilovat o nejvyšší kvalitu své práce, výrobků nebo služeb*

Absolvent chápe kvalitu jako významný nástroj konkurenceschopnosti a dobrého jména podniku, ví, že je povinen dodržovat standardy a předpisy související se systémem řízení jakosti, které udává konkrétní pracoviště, dále jsou schopni dbát na zabezpečování standardů kvality procesů, výrobků nebo služeb, a přitom zohledňují požadavky zákazníka.

- *Jednat ekonomicky a v souladu se strategií udržitelného rozvoje*

Absolvent zná význam, účel a užitečnost vykonávané práce, její finanční, popř. společenské ohodnocení, zvažuje při plánování a posuzování určité činnosti možné náklady, výnosy a zisk, vliv na životní prostředí, sociální dopady. Dále je schopen efektivně hospodařit s finančními prostředky, a umí nakládat s materiály, energiemi, odpady, vodou a jinými látkami ekonomicky a s ohledem na životní prostředí (například třídění přepravních obalů).

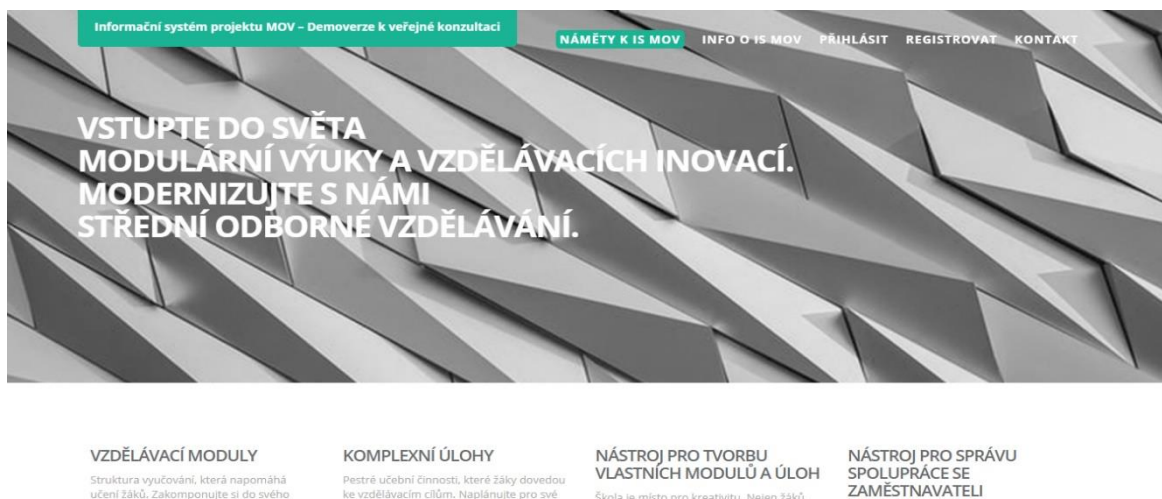
2.3 Modernizace odborného vzdělávání

Projekt Modernizace odborného vzdělávání (MOV) je zaměřen na rozvíjení kvality odborného vzdělávání a snaží se zvýšit uplatnitelnost absolventů na trhu práce. Je financován z Evropských strukturálních a investičních fondů a realizuje ho Národní ústav pro vzdělávání.

Projekt se zabývá všeobecně vzdělávací a odbornou složkou vzdělávání na středních odborných školách, a hlavním cílem je zvýšit uplatnitelnost absolventů na trhu práce. Tento projekt si dává za cíl modernizovat školní vzdělávací plány (ŠVP). Středním odborným školám a v současné době i veřejnosti na webových stránkách <https://mov.nuv.cz/> je poskytována metodická podpora pro úpravy a nový směr ŠVP. Dále by její realizace měla umožnit zlepšení kvality ŠVP a přiblížit je

dle současných potřeb na trhu práce. Projekt se dále zaměřuje na propojení počátečního odborného vzdělávání s profesními kvalifikacemi ve spolupráci se zaměstnavateli.¹⁷

Obr. č. 1 Webová stránka projektu

Zdroj: *Modernizace odborného vzdělávání* [online]. ČR: MOV, 2020 [cit. 2020-02-05]. Dostupné z:

<https://mov.nuv.cz/>

2.3.1 Hlavní cíle projektu

Hlavním cílem projektu je, jak již byla zmíněna modernizace ŠVP, dále podpora klíčových a prohloubení odborných kompetencí studentů pro budoucí rozvoj a povolání.

Projekt Modernizace odborného vzdělávání se mimo jiné také snaží o rozšiřování a zefektivňování praktického vyučování (odborného výcviku a odborné praxe), které probíhá ve spolupráci školy a zaměstnavatele. Cílem je výraznější propojení škol s jejich sociálními partnery ve všech fázích této spolupráce. Tedy nejen v samotném průběhu praktického vyučování, ale také během jeho plánování a při procesech postupného zvyšování jeho kvality.

¹⁷ Informační systém projektu MOV. *NÚV* [online]. ČR: NÚV, 2019 [cit. 2019-12-30]. Dostupné z: https://mov.nuv.cz/mov/educational_modules

2.3.2 Zajímavá myšlenka projektu

Mezi zajímavé myšlenky tohoto projektu patří například vytvoření digitálního prostředí ke zvyšování kvality vzdělávání, který bude sloužit ke sdílení a tvorbě metodických a výukových materiálů mezi školami a učiteli. Již v současné době se na webu nachází mnoho oborů, ze kterých si můžeme vybrat. Dále specifitější hledání nám nabízí i vzdělávací oblast. V současné době lze na tomto webu najít dostatek vzdělávacích modulů ale i komplexních úloh. Vzdělávací moduly úlohy obsahují vše od začátku nového učiva až po shrnutí, které by měl student bez problémů ovládat, zároveň je zde i návrh na hodnocení nejen teoretických, ale i praktických dovedností.

Obr. č. 2 - Ukázka webové stránky s výukovým materiálem oboru

The screenshot shows the 'Vzdělávací moduly' page. At the top, there is a search bar with the text 'Vyhledej...' and a magnifying glass icon. To the right, it says 'Informační systém projektu MOV'. Below the search bar, the page title 'Vzdělávací moduly' is displayed. The main content area contains a search and filter interface. There are four filter boxes: 'Název modulu', 'Kategorie dosaženého vzdělání', 'Skupina oborů' (with a dropdown menu showing 'x 37 - Doprava a spoje'), and 'Vzdělávací oblast'. Below these filters are buttons for 'Hledat', 'Přidat vše do košíku', 'Zrušit filtr', and 'Více filtrů'. A table of modules is displayed below, with columns: 'Název modulu', 'Kód modulu', 'Počet příloh', and 'Vazba na PK v NSK'. The table contains six rows of data.

Název modulu	Kód modulu	Počet příloh	Vazba na PK v NSK
Teoretická odborná připravenost k získání řidičského oprávnění skupiny C	39-m-4/AH40	0	Ne
Teoretická odborná připravenost k získání řidičského oprávnění skupiny B	39-m-4/AH41	0	Ne
Zdroje elektrické energie v motorových vozidlech	26-m-3/AH45	0	Ne
Fungování tržní ekonomiky	63-m-4/AL50	0	Ne
Nákup a zásobování v logistice	63-m-4/AJ20	0	Ne
Úvod do logistiky a logistického systému	63-m-4/AJ21	0	Ne

Zdroj: Informační systém projektu MOV. *NÚV* [online]. ČR: NÚV, 2019 [cit. 2019-12-30]. Dostupné z: https://mov.nuv.cz/mov/educational_modules

PRAKTICKÁ ČÁST

3 Výzkum potřeb zaměstnavatelů

Tato kapitola se věnuje výzkumu pro zmapování kompetencí od nastupujících absolventů.

Výzkum bude proveden formou strukturovaného rozhovoru.

3.1 Cíl strukturovaného rozhovoru

Cílem strukturovaných rozhovorů je zjištění nedostatků, které absolventi oboru Provoz a ekonomika dopravy mají, když nastupují do zaměstnání, jde o to zjistit, na co škola absolventy nepřipravuje z pohledu zaměstnavatelů.

V první fázi bylo osloveno 35 zaměstnavatelů z různých odvětví oboru např. logistické firmy, spediční firmy, firmy zabývající se různými druhy přeprav, ať se jedná o silniční, železniční či leteckou dopravu, z níž se mi podařilo dále navázat kontakt s 18 firmami. Ti byly kontaktováni a byly obeznámeni s rámcovým vzdělávacím programem a s klíčovými kompetencemi absolventů oboru. Poté následoval řízený strukturovaný rozhovor, kterého se zúčastnilo 11 firem z různých oborů.

3.2 Řízený strukturovaný rozhovor

Řízený strukturovaný rozhovor je technika ke sběru dat v sociálním výzkumu. Tazatel si připraví otázky na respondenta, na které respondent odpovídá. Tazatel nesmí vynechat žádnou předepsanou otázku. Tazatel si zapisuje odpovědi k předepsaným otázkám. Pro získání adekvátních odpovědí, je nutné, aby byli respondenti pečlivě vybíráni. Tuto techniku jsem zvolila z důvodu nedostatečnosti kvantitativního výzkumu, který neposkytne dostatečná data ke zpracování. Výsledky jsou poté zpracovány a vyhodnoceny, tak aby z nich byla čitelná potřebná data.

3.2.1 Otázky řízeného strukturovaného rozhovoru

Otázky byly vybrány, tak abychom zjistili základní informace a zároveň se dostali i k jádru problému, čímž jsou potřeby zaměstnavatelů od nastupujících absolventů.

V první otázce jsme se zabývali odvětvími dané firmy, tedy konkrétními obory, kterými se firma zabývá. Další dotaz směřoval již ke konkrétnímu oboru, a zda mají se studenty oboru zkušenosti. Poté jsme se přesunuli k dotazu obecnějšímu, a to co vše od absolventů očekávají (např. týmová práce, samostatnost, spolehlivost atd.). Následující dotaz směřoval ke znalostem absolventů, se

kterými byli již předem seznámeni a zda tito studenti mají dostatečné klíčové kompetence, které určuje rámcový vzdělávací plán či nikoli. Dalším dotazem jsme směřovali k doporučením přidání některých klíčových a odborných kompetencí v tomto oboru. Na závěr jsem se dotazovala, zda znají projekt „Moderního odborného vzdělávání“, pokud ano, aby ho zhodnotili a pokud ne, jestli spolupracují na obdobných projektech se středními odbornými školami.

3.3 Železniční doprava

V této oblasti jsem úspěšně kontaktovala tři hlavní zaměstnavatele: České dráhy a. s., ČD Cargo a Správa železnic. (od 1. 1. 2020). Díky jejich působení po celé republice i v mezinárodní rovině si dovolím tvrdit, že z této oblasti jsou respondenti pečlivě vybráni a zastupují svůj obor ve velkém měřítku.

3.3.1 České dráhy a. s.

České dráhy byly dříve státní organizací, v roce 2002 se staly akciovou společností, která se zabývá osobní přepravou cestujících. Za tuto společnost se mnou jednali dva respondenti.

1. OTÁZKA

Čím se Vaše firma zabývá, jakými odvětvími a jaký z nich je Vaším primárním odvětvím?

Respondent 1: „*Naše firma se obecně zabývá železniční dopravou, konkrétnější a zároveň primárními odvětvími jsou osobní a nákladní přeprava.*“

2. OTÁZKA

Jako jedna z firem zabývajících se primárně železniční dopravou, máte zkušenosti s absolventy oboru Provoz a ekonomika dopravy?

Respondent 2: „*Ano, nemáme absolventů tolik, kolik bychom potřebovali, ale ano absolventy tohoto oboru přijímáme.*“

3. OTÁZKA

Jaké máte zkušenosti s těmito absolventy? Nejprve Vás poprosím o shrnutí jejich pracovních návyků, popřípadě jak tito absolventi vystupují, když nastupují do zaměstnání?

Respondent 1: „*Problém současných absolventů nastupujících do zaměstnání je v první řadě nedochvilnost a výmluvy na to, proč nemohou přijít do práce, ve škole je omlouvali rodiče, ale v práci to už takto nefunguje. Dalším problémem u některých je nechuť k práci obecně, neochota se dále*

vzdělávat nebo získávat nové dovednosti, které jsou v tomto oboru důležité, jelikož technologie se stále vyvíjí.“

Respondent 2: „Doplnila bych jen že, problém nastává již při pracovních pohovorech, studenti nebo spíše absolventi mají velký problém v komunikaci, jsou takoví ustrašení jako bychom jim chtěli něco provést nebo jim ublížit.“

4. OTÁZKA

Nyní přejdeme k rámcovému vzdělávacímu plánu a klíčovým kompetencím absolventů. Se kterými jste předem byli seznámeni. Mají absolventi dostatečné klíčové kompetence k práci ve Vašem odvětví?

Respondent 1 : „Bohužel nemají, je velmi málo škol, které jsou zaměřeny pouze na železniční dopravu a školy, které jsou zaměřené na dopravu obecně, je nestihnou vše naučit. Je ovšem velký rozdíl, když přijmeme absolventa ze školy, která se tomuto oboru věnuje alespoň jeden školní rok, než absolventa úplně mimo obor.“

5. OTÁZKA

S předchozím dotazem úzce souvisí i následující dotaz, týkající se doporučení středním školám k doplnění ať již školního vzdělávacího plánu nebo klíčových kompetencí absolventů oboru. Napadá Vás nějaké vylepšení nebo chybí Vám nějaké klíčové nebo odborné kompetence u absolventů?

Respondent 1: „Určitě by nám pomohlo, kdyby absolventi lépe ovládali základní znalosti v oblastech emailové komunikace, zvládli napsat obchodní dopis nejen v českém jazyce, tam takový problém nebývá, ale například v jazycích, ze kterých mají maturitu. Dalším základním předpokladem je obsluha počítače, když absolvent nezvládá ani základní funkce v excelu, je pro nás mnohem složitější ho pak učit obsluhovat naše specifické programy. Dalším mínusem na absolventech bez praxe je týmová práce, ne každý podnik funguje na bázi samostatné práce. Příkladem bych uvedl, když má zaměstnanec dát dohromady požadavky na stání v konkrétních stanicích a předává je programátorovi, který musí časově označit doby stání a dát tyto informace do programu včetně čísel odstavných kolejí a zapomene na jeden požadavek, je to velký problém, protože se plánuje celá cesta nejen jedna stanice. Tady je velmi důležitá odpovědnost, důslednost a komunikace mezi různými úseky.“

Respondent 2 : „Ještě bych dodala k těm jazykům, budoucí zaměstnanci mohou komunikovat i s firmami ze zahraničí tedy jazyky jsou důležité, preferujeme alespoň dva cizí jazyky. Záleží na konkrétním úseku, na kterém je absolvent zaměstnán. A z odborného hlediska si absolventy, pokud samozřejmě mají chuť se dále vzdělávat a získávat nové dovednosti, rádi zaučíme a zaškolíme v oblastech, které budou potřeba.“

6. OTÁZKA

Znáte projekt „Modernizace odborného vzdělávání“? Pokud ano, jak tento projekt hodnotíte? Pokud tento projekt neznáte, spolupracujete se středními odbornými školami na jiných odborných projektech? Například exkurze ve firmách či školách, praxe aj.

Respondent 1: „Bohužel tento projekt neznám a myslím, že ani kolegyně. A ano se školami úzce spolupracujeme. Máme různé projekty například Stipendijní program ČéDés, který je určen již pro žáky 9. ročníku, kteří chtějí na střední škole studovat obory spjaté s železniční dopravou. Z těchto studentů si chceme vytvořit nové strojevodoucí. Pokud se do projektu zapojí, upisují se nám na minimálně 5 letou spolupráci po maturitě. Nabízíme i odborné praxe a v neposlední řadě zprostředkováváme středním odborným školám exkurze na našich pracovištích.“

3.3.2 ČD Cargo

Společnost ČD Cargo, a.s., vznikla jako dceřiná společnost Českých drah, a.s. dne 1. prosince 2007. Tato společnost v ČR zaměstnává necelých 7 000 osob. Jedná se o největšího českého železničního přepravce. Věnují se přepravě vnitrostátní i mezinárodní a vycházejí vstříc i náročným požadavkům jejich klientů a jsou schopni realizovat i specifické přepravy v této oblasti. Za tuto společnost se mnou jednali dva respondenti.

1. OTÁZKA

Čím se Vaše firma zabývá, jakými odvětvími a jaký z nich je Vaším primárním odvětvím?

Respondent 1: „Zabýváme se vnitrostátní i mezinárodní nákladní dopravou. Specializujeme se obzvláště na železniční přepravy ucelenými vlaky i kusovými zásilkami, ale zároveň poskytujeme služby silniční, námořní i letecké dopravy. Máme odbory, které se zabývají nestandardními mimořádnými zásilkami nebo přepravami na východ přes Hedvábnou stezku – do a z Číny, Ruska, Kazachstánu a dalšími.“

2. OTÁZKA

Jako jedna z firem zabývajících se primárně železniční nákladní dopravou, máte zkušenosti s absolventy oboru Provoz a ekonomika dopravy?

Respondent 1: „Ano, mnozí z našich zaměstnanců jsou absolventi škol s dopravním zaměřením. Někteří z nich u nás ve firmě dokonce absolvovali praxi v průběhu jejich studia. Naši zaměstnanci absolvovali i vysoké odborné školy Dopravní logistiky a obchodu.“

3. OTÁZKA

Jaké máte zkušenosti s těmito absolventy? Nejprve Vás poprosím o shrnutí jejich pracovních návyků, popřípadě jak tito absolventi vystupují, když nastupují do zaměstnání?

Respondent 1: „Studenti mají znalosti z dopravního oboru a rychle se aklimatizují na pracovní prostředí. Vystupování je nejisté, protože nemají pracovní zkušenosti, takže si při vykonávání úkolů nejsou jisti jejich správností. Zároveň nemají zodpovědnost, takže je potřebné, aby jejich práce byla neustále kontrolována.“

4. OTÁZKA

Nyní přejdeme k rámcovému vzdělávacímu plánu a klíčovým kompetencím absolventů. Se kterými jste předem byli seznámeni. Mají absolventi dostatečné klíčové kompetence k práci ve Vašem odvětví?

Respondent 1: „Kompetence nemají, protože nemají předchozí pracovní zkušenosti. Jejich výkon práce je omezen.“

5. OTÁZKA

S předchozím dotazem úzce souvisí i následující dotaz, týkající se doporučení středním školám k doplnění ať již školního vzdělávacího plánu nebo klíčových kompetencí absolventů oboru. Napadá Vás nějaké vylepšení nebo chybí Vám nějaké klíčové nebo odborné kompetence u absolventů?

Respondent 1: „Důležité je, aby již při studiu měli zkušenost z práce v jakémkoli oboru, aby poznali, jak funguje zodpovědnost a práce v praxi. Ve škole by mohlo být vyučování více příkladů z praxe než teorie.“

Respondent 2: „V případě zapojení absolventů Provozu a ekonomiky dopravy je nezbytná znalost technologií v jednotlivých dopravních módech a s nimi spojená finanční stránka se zaměřením na provozní náklady a výnosy.“

6. OTÁZKA

Znáte projekt „Modernizace odborného vzdělávání“? Pokud ano, jak tento projekt hodnotíte? Pokud tento projekt neznáte, spolupracujete se středními odbornými školami na jiných odborných projektech? Například exkurze ve firmách či školách, praxe aj.

Respondent 1: „Neznáme, proto tento projekt nemůžeme hodnotit. Ale spolupracujeme se středními a vyššími odbornými školami, kdy studentům poskytujeme exkurze a praxe.“

Respondent 2: „Ano, spolupracujeme se středními školami. Studenti v naší společnosti vykonávají odborné praxe, někteří naši pracovníci jsou konzultanty při zpracování absolventských prací a někteří kolegové působí jako externí učitelé odborných předmětů.“

3.3.3 Správa železnic, státní podnik

„Správa železnic je státní organizace, která vznikla 1. ledna 2003 a jejím základním posláním je plnit funkci vlastníka a provozovatele dráhy celostátní a drah regionálních ve vlastnictví státu. Správa železnic zajišťuje ve smyslu zákona o dráhách provozování dráhy celostátní a drah regionálních ve vlastnictví státu, má na starosti jejich provozuschopnost a modernizaci a rozvoj v rozsahu nezbytném pro zajištění dopravních potřeb státu a dopravní obslužnosti.¹⁸ “ Za tuto společnost se mnou jednal jeden respondent.

1. OTÁZKA

Čím se Vaše firma zabývá, jakými odvětvími a jaký z nich je Vaším primárním odvětvím?

Respondent: *„Železniční dopravou, která je i primárním odvětvím.“*

2. OTÁZKA

Jako jedna z firem zabývající se primárně železniční dopravou, máte zkušenosti s absolventy oboru Provoz a ekonomika dopravy?

Respondent: *„Ano, ale je to složitější, mají nějaké obecné znalosti, ale při nástupu k nám musí projít dalšími školeními podle profese.“*

3. OTÁZKA

Jaké máte zkušenosti s těmito absolventy? Nejprve Vás poprosím o shrnutí jejich pracovních návyků, popřípadě jak tito absolventi vystupují, když nastupují do zaměstnání?

Respondent: *„Jak jsem již říkal, jejich vzdělání je pro nás většinou nedostačující, jelikož oborů přímo na železniční dopravu je málo, ale když se chtějí učit i nadále, získají odborné kompetence ke konkrétním profesím.“*

4. OTÁZKA

Nyní přejdeme k rámcovému vzdělávacímu plánu a klíčovým kompetencím absolventů. Se kterými jste předem byli seznámeni. Mají absolventi dostatečné klíčové kompetence k práci ve Vašem odvětví?

Respondent: *„Bohužel nemají. Je určitě rozdíl, když se budeme bavit o studentovi, který má alespoň nějaké povědomí o železniční dopravě a studentem, který se tímto oborem nikdy nezaobíral. V první řadě je pro nás nejdůležitější odborná kvalifikace, kterou je možné samozřejmě dodělat, dále v této souvislosti, jelikož se vše modernizuje, nastupující absolvent by měl počítat s následným dalším vzděláváním, tedy by ho získávání nových dovedností a znalostí mělo bavit.“*

¹⁸ *Správa železnic* [online]. Praha: Správa železnic, státní podnik, 2020 [cit. 2020-03-02]. Dostupné z: <https://www.szdc.cz/o-nas/vse-o-sprave-zeleznic>

5. OTÁZKA

S předchozím dotazem úzce souvisí i následující dotaz, týkající se doporučení středním školám k doplnění ať již školního vzdělávacího plánu nebo klíčových kompetencí absolventů oboru. Napadá Vás nějaké vylepšení nebo chybí Vám nějaké klíčové nebo odborné kompetence u absolventů?

Respondent: „Specifika v železniční dopravě jsou taková, že bez zaměření studia přímo na obor Železničář musí uchazeči absolvovat odbornou přípravu. Například u výpravčího je to devět měsíců, odborná příprava se skládá z teoretické a praktické části, po úspěšném dokončení může absolvent začít vykonávat tuto funkci samostatně. Samozřejmě absolventi oboru Provoz a ekonomika jsou na tom lépe, protože mají základní znalosti, ale odborná příprava praktická jim chybí.“

6. OTÁZKA

Znáte projekt „Modernizace odborného vzdělávání“? Pokud ano, jak tento projekt hodnotíte? Pokud tento projekt neznáte, spolupracujete se středními odbornými školami na jiných odborných projektech? Například exkurze ve firmách či školách, praxe aj.

Respondent: „Ne tento projekt neznám, ale se středními odbornými školami spolupracujeme. Pro naše smluvní školy pořádáme mnoho akcí typu např. Studentské konference, Student Cupu, Staň se na jeden den a další.“

3.4 Silniční, námořní a letecká doprava

V těchto oblastech byli vybrány firmy nabízející kombinovanou dopravu. V této oblasti odpovídali 3 respondenti: Lagarde Spedition, Dachser a Českou poštu. Všichni respondenti mají svou působnost po celé republice a zároveň působí i na mezinárodním trhu a podílí se na mezinárodní přepravě.

3.4.1 Lagarde Spedition spol. s r. o.

Firma vznikla v roce 1998, s původním cílem zajistit logistické služby zahraničního partnera. Vývoj situace na trhu, ale přispěl k tomu, že firma v současné době odbaví měsíčně okolo 5300 přeprav díky svému rozmanité nabídce přeprav sklápěcími, cisternovými a valníkovými vozidly vnitrostátní i mezinárodní přepravou. Za tuto společnost se mnou jednali dva respondenti, na konkrétní otázky odpovídal po konzultaci již jen jeden respondent.

1. OTÁZKA

Čím se Vaše firma zabývá, jakými odvětvími a jaký z nich je Vaším primárním odvětvím?

Respondent: „Naše firma se zabývá pouze silniční nákladní přepravou, tedy nákladní přeprava je i primárním odvětvím, do kterého samozřejmě spadají i logistické operace, jako plánování přeprav, objednávky a další činnosti.“

2. OTÁZKA

Jako jedna z firem zabývajících se primárně silniční přepravou, máte zkušenosti s absolventy oboru Provoz a ekonomika dopravy?

Respondent: „Ano. Zkušenost máme, pro rok 2020 jsme přijali necelou desítku absolventů tohoto oboru.“

3. OTÁZKA

Jaké máte zkušenosti s těmito absolventy? Nejprve Vás poprosím o shrnutí jejich pracovních návyků, popřípadě jak tito absolventi vystupují, když nastupují do zaměstnání?

Respondent: „Většina absolventů se neumí prodat, jsou sice šikovní, ale neumí ukázat z prvního dojmu svou proaktivnost, své výhody, ochotu učit se novým věcem, flexibilitu a pochopení pro to, že nenastoupí ihned na vytoužené místo, ale že se musí zapracovat a dopracovat. Znamená to tedy, mít sebevědomí, ale kapek i sebekritiky, aby viděli reálně, že se nemohou srovnávat s dispečery s několikaletou praxí... Většina má přesně jasno, co chce, co rozhodně nechce, ale už nikdo neumí nabídnout nebo udělat něco navíc, nebo vysvětlit, co oni mají, co nikdo jiný nemá...“

4. OTÁZKA

Nyní přejdeme k rámcovému vzdělávacímu plánu a klíčovým kompetencím absolventů. Se kterými jste předem byli seznámeni. Mají absolventi dostatečné klíčové kompetence k práci ve Vašem odvětví?

Respondent: „Řada absolventů se liší, někdo má mezery v oboru, ale umí jazyk, jiný zase jazyk neumí, ale je komunikativní a oboru přirozeně rozumí. Obecně na praxích chybí chuť něco se přiučit za krátký časový moment. Pokud by studenti byli povinni chodit na praxi častěji a nejlépe ještě před nástupem do školy, si najít firmu pro svou praxi, bylo by to jednodušší. Student by s námi měl kontakt již od prvopočátku, mohl by během studia hodnotit, co všechno již umí a na co se ještě zaměřit, protože má mezery, ale zároveň má čas se v něčem zlepšit, než nastoupí do kolotoče v zaměstnání. Pak by pro nás jako zaměstnavatele bylo jednodušší se rozhodnout právě podle zkušeností z praxe, jestli absolventa zaměstnáme, nebo s ním dopředu budeme počítat.“

5. OTÁZKA

S předchozím dotazem úzce souvisí i následující dotaz, týkající se doporučení středním školám k doplnění ať již školního vzdělávacího plánu nebo klíčových kompetencí absolventů oboru. Napadá Vás nějaké vylepšení nebo chybí Vám nějaké klíčové nebo odborné kompetence u absolventů?

Respondent: „Co by se hrozně hodilo, aby studenti uměli? Na tuto otázku mám pro Vás v bodech, co absolventi neumějí, a bylo by dobré, aby tyto znalosti měli. Zbytek je dle potřeby naučíme nebo doučíme.“

Přiložený dokument od respondenta:

- pořádně umět pracovat v e-mailu, wordu, powerpointu, excelu, s pdf, internetem, mít základní znalost k tisknutí dokumentů, jejich úpravy, základní nastavení PC, dvě obrazovky, s promítačem - je to základ a když mají mezery, tak se zbytečně při práci trápí
 - finanční a ekonomická gramotnost
 - německý popř. anglický jazyk
 - zpracování informací (získávání informací z různých zdrojů), orientace v jednoduchých směrnicích a smlouvách - základní body, na co si dát pozor
 - znalost webů pro dopravu, kde co mohou najít a další vychytávky, které ulehčují práci dispečerům (naopak mohou do firmy donést něco nového, protože mají čas prostudovat, kde co se nabízí...)
 - kde si najdou aktuální informace pro různé země a různá povolení podle typu dopravy (vědět, co které země mají za speciality + weby, kde lze dohledat informace
-

6. OTÁZKA

Znáte projekt „Modernizace odborného vzdělávání“? Pokud ano, jak tento projekt hodnotíte? Pokud tento projekt neznáte, spolupracujete se středními odbornými školami na jiných odborných projektech? Například exkurze ve firmách či školách, praxe aj.

Respondent: „Neznáme přímo tento projekt, ale spolupracujeme dlouhodobě se školami, aby upravily studijní plány potřebám zaměstnavatelů, kteří jejich absolventy chtějí zaměstnávat.“

3.4.2 Česká pošta s. p.

Česká pošta se kromě logistických řetězců věnuje primárně přepravě zásilek a dodání listovních zásilek a balíků. V rámci přepravy zboží i logistických služeb spolupracuje Česká pošta s klienty z mnoha podnikatelských oblastí. Za tuto společnost se mnou jednal jeden respondent.

1. OTÁZKA

Čím se Vaše firma zabývá, jakými odvětvími a jaký z nich je Vaším primárním odvětvím?

Respondent: „Poštovní služby, přeprava a doprava zásilek a ostatní služby.“

2. OTÁZKA

Jako jedna z firem zabývající se primárně poštovními službami, máte zkušenosti s absolventy oboru Provoz a ekonomika dopravy?

Respondent: „Ano, ale více se setkáváme s absolventy poštovních oborů, kde jsou obdobné kompetence.“

3. OTÁZKA

Jaké máte zkušenosti s těmito absolventy? Nejprve Vás poprosím o shrnutí jejich pracovních návyků, popřípadě jak tito absolventi vystupují, když nastupují do zaměstnání?

Respondent: „Absolventi jsou celkem dobře připravováni na nástup do zaměstnání. Nějaké drobnosti ladíme, jinak jsme spokojeni.“

4. OTÁZKA

Nyní přejdeme k rámcovému vzdělávacímu plánu a klíčovým kompetencím absolventů. Se kterými jste předem byli seznámeni. Mají absolventi dostatečné klíčové kompetence k práci ve Vašem odvětví?

Respondent: „Největším nedostatkem oproti oborům poštovních služeb, u absolventů chybí práce s programem APOST, ale chápeme, že umí s jinými programy v oblasti ekonomiky a dopravy. Není problém to absolventy doučit, ale když v něm umí je to obrovská výhoda.“

5. OTÁZKA

S předchozím dotazem úzce souvisí i následující dotaz, týkající se doporučení středním školám k doplnění ať již školního vzdělávacího plánu nebo klíčových kompetencí absolventů oboru. Napadá Vás nějaké vylepšení nebo chybí Vám nějaké klíčové nebo odborné kompetence u absolventů?

Respondent: „Ohledně vzdělání je vše jen teorie, chybí praxe. Pracovní režim je od teorie hodně odlišný. Proto zastávám názor více praxí při vzdělávání.“

6. OTÁZKA

Znáte projekt „Modernizace odborného vzdělávání“? Pokud ano, jak tento projekt hodnotíte? Pokud tento projekt neznáte, spolupracujete se středními odbornými školami na jiných odborných projektech? Například exkurze ve firmách či školách, praxe aj.

Respondent: „Modernizace odborného vzdělávání – termín je mi znám. Rozhodně je ještě co zlepšovat. S některými školami naše firma spolupracuje. Na čem všem spolupracují? To přesně netuším. Náš úsek spolupracuje na odborné praxi se studenty z odborných středních škol.“

3.4.3 Dachser Česká republika

Firma nabízí globální služby přepravy (námořní, letecká, železniční i silniční přeprava), dále také logistické služby (distribuce, řízení globálních nákupů, kontraktní logistika) v rámci celého dodavatelského řetězce a to opět v globálním měřítku. Za tuto společnost se mnou jednal jeden respondent.

1. OTÁZKA

Čím se Vaše firma zabývá, jakými odvětvími a jaký z nich je Vaším primárním odvětvím?

Respondent: „Komplexní logistikou, přepravou, informační logistikou nebo kontraktní logistikou.“

2. OTÁZKA

Jako jedna z firem zabývajících se primárně komplexní logistikou, máte zkušenosti s absolventy oboru Provoz a ekonomika dopravy?

Respondent: „Ano, máme, ale máme zkušenost více s absolventy podobných oborů ze středních logistických škol.“ (jiný název oboru – kompetence velmi podobné-má pozn.)

3. OTÁZKA

Jaké máte zkušenosti s těmito absolventy? Nejprve Vás poprosím o shrnutí jejich pracovních návyků, popřípadě jak tito absolventi vystupují, když nastupují do zaměstnání?

Respondent: „Když se k nám tito absolventi přihlásí, zkouší si před nástupem do hlavního zaměstnání práci na různých postech týkajících se logistiky. Je to program, který nazýváme Logistik junior. Vyzkouší si takzvaný řetězec logistiky, a poté se připravují na jednu konkrétní pozici. Největším problémem u absolventů jsou jazyky. Absolventi sice ovládají gramatiku a psanou formu, ale s mluvením mají velký problém. Mluvenou formu s nimi musíme zdokonalovat během konverzací.“

4. OTÁZKA

Nyní přejdeme k rámcovému vzdělávacímu plánu a klíčovým kompetencím absolventů. Se kterými jste předem byli seznámeni. Mají absolventi dostatečné klíčové kompetence k práci ve Vašem odvětví?

Respondent: „Na tuto otázku je těžké odpovědět. Je to velmi individuální. Jsme samozřejmě rádi, že absolventi mají nějaké základy ze školy, ale většinu je stejně musíme doučit, právě v rámci programu Logistik junior, který trvá půl roku. Přibližně po půl roce je absolvent plně připraven k vykonávání své práce v oboru. Máme zkušenosti i s absolventy logistických škol, kteří během celého studia nepochopili, jak logistika vlastně funguje. Na druhou stranu tu máme šikovné absolventy i z jiných oborů, kteří pochopili velmi rychle principy logistiky. Během prvních týdnů programu jsou svými znalostmi srovnatelní právě s absolventy logistiky. Jak jsem ale říkala, je to velmi individuální. Nemohu hodnotit tedy jen obor, ale absolventy samotné.“

5. OTÁZKA

S předchozím dotazem úzce souvisí i následující dotaz, týkající se doporučení středním školám k doplnění ať již školního vzdělávacího plánu nebo klíčových kompetencí absolventů oboru. Napadá Vás nějaké vylepšení nebo chybí Vám nějaké klíčové nebo odborné kompetence u absolventů?

Respondent: „Vrátím se opět k našemu programu Logistik Junior. Není tedy až tak podstatné, zda všechny kompetence ovládají. My si je doučíme. Jako největší problém vidím komunikaci. Ta by se měla opravdu trénovat na školách v tomto oboru nejvíce. Obor na tom vlastně stojí. Pokud není absolvent schopen komunikovat se zákazníky, ať už v rodném nebo cizím jazyce, je těžké mu tuto dovednost předat. Byli bychom rádi, aby studenti měli více možností si komunikaci v obchodní rovině procvičovat již na středních školách. Z naší zkušenosti usuzujeme, že se učí spíše komunikace obecná. Pokud se jedná o absolventa vysoké, či vyšší odborné školy logistické, již na těchto kompetencích pracují a mají k tomu přidělené předměty v cizím i českém jazyce. A to je pro nás poté obrovskou výhodou, protože se tímto učí samostatnosti, které se na středních školách tolik nevěnují.“

6. OTÁZKA

Znáte projekt „Modernizace odborného vzdělávání“? Pokud ano, jak tento projekt hodnotíte? Pokud tento projekt neznáte, spolupracujete se středními odbornými školami na jiných odborných projektech? Například exkurze ve firmách či školách, praxe aj.

Respondent: „Tento projekt neznáme, ale spolupracujeme se školami formou praxí.“

3.5 Logistické firmy

Mezi logistickými firmami se mi podařilo získat pět společností z oboru a to Witte automotive, EPT connector, s. r. o. a tři další, které si bohužel nepřály být jmenovány. Nazvala jsem je tedy podle hlavních oborů (Logistická firma 1, Převážná a logistická společnost a Logistická firma 2)

3.5.1 Witte automotive

Firma vyrábí klíčové koncepty pro automobilový svět. Firma funguje již od roku 1899 a získává si své zákazníky svými nabídkami inovativních řešení a technologického know-how v oblasti zamykacích a ovládacích systémů a v současné době je významnou obchodní skupinou s globální působností ve své oblasti jejich komponenty se nacházejí téměř ve všech značkách automobilů. Za tuto firmu odpovídal jeden respondent.

1. OTÁZKA

Čím se Vaše firma zabývá, jakými odvětvími a jaký z nich je Vaším primárním odvětvím?

Respondent: „Firma WITTE Automotive působí v oblasti automobilového průmyslu a zabývá se výrobou a vývojem zamykacích a ovládacích systému.“

2. OTÁZKA

Jako jedna z firem zabývajících se primárně automobilovým průmyslem, máte zkušenosti s absolventy oboru Provoz a ekonomika dopravy?

Respondent: „Ano, jakožto partner logistické školy spolupracujeme již se studenty a uční v rámci jejich praxí, studentských prací, brigád, odborného výcviku a stáží.“

3. OTÁZKA

Jaké máte zkušenosti s těmito absolventy? Nejprve Vás poprosím o shrnutí jejich pracovních návyků, popřípadě jak tito absolventi vystupují, když nastupují do zaměstnání?

Respondent: „Pracovní návyky a znalosti mají obecně lepší ti, kteří prošli praxí / brigádou v naší nebo podobné výrobní firmě. Jeden obecný poznatek z poslední doby je, že absolventi přicházejí s ne zcela reálnými platovými požadavky.“

4. OTÁZKA

Nyní přejdeme k rámcovému vzdělávacímu plánu a klíčovým kompetencím absolventů. Se kterými jste předem byli seznámeni. Mají absolventi dostatečné klíčové kompetence k práci ve Vašem odvětví?

Respondent: „Liší se obor od oboru. Ale v tomto konkrétním se nám v minulosti velmi osvědčily „praxe pro učitele“ To znamená, že sám pedagog se dostává blíže firemní realitě a může studenty lépe profilovat. Znalosti z oblasti logistiky absolventi mají, spíše však obecné, avšak ve spojení s naším firemním adaptačním procesem jsou dostačující.“

5. OTÁZKA

S předchozím dotazem úzce souvisí i následující dotaz, týkající se doporučení středním školám k doplnění ať již školního vzdělávacího plánu nebo klíčových kompetencí absolventů oboru. Napadá Vás nějaké vylepšení nebo chybí Vám nějaké klíčové nebo odborné kompetence u absolventů?

Respondent: „Pro školy doporučujeme užší spolupráci s firmami například již zmíněnou formou „praxí učitelů“ tak, aby pedagogové již dopředu seznámili studenty s informacemi z praxe. Jinak samozřejmě podporujeme praxe a brigády, kde student nejlépe získá poznatky z „reálné“ logistiky. A další podporovanou formou jsou ročníkové a seminární práce pod supervizí odborníků praktiků.“

6. OTÁZKA

Znáte projekt „Modernizace odborného vzdělávání“? Pokud ano, jak tento projekt hodnotíte? Pokud tento projekt neznáte, spolupracujete se středními odbornými školami na jiných odborných projektech? Například exkurze ve firmách či školách, praxe aj.

Respondent: „Projekt přímo neznám, možná jsme na nějaké konferenci řešili dílčí otázky. Jinak pro střední školy zajišťujeme exkurze, praxe, stáže, podporu studentských soutěží.“

3.5.2 EPT connector s. r. o.

Společnost ept connector s. r. o. se zabývá strojírenskou výrobou. Sídlo této firmy je v Německu, proto tedy funguje i na mezinárodní úrovni. Tato společnost vyrábí kontakty a konektory k elektrotechnice. Logistika je primárně obsažena v managementu zakázek a jejich řetězců. Za tuto společnost se mnou jednal jeden respondent.

1. OTÁZKA

Čím se Vaše firma zabývá, jakými odvětvími a jaký z nich je Vaším primárním odvětvím?

Respondent: „*Naše společnost ept connector s. r. o. se zabývá strojírenskou výrobou, jsme výrobcem pro elektrotechniku, hlavně kontaktů a konektorů. Našimi stěžejními obory ve výrobě jsou například CNC obrábění, nástrojářství, seřizovači, obsluhy strojů, elektro, konstrukce, management zakázek.*“

2. OTÁZKA

Jako jedna z firem zabývajících se primárně strojírenskou výrobou, máte zkušenosti s absolventy oboru Provoz a ekonomika dopravy?

Respondent: „*Vzhledem k tomu, že máme stabilní pracovní tým, nepřicházejí k nám žádní absolventi tohoto oboru. Ale každoročně u nás absolvují povinné školní praxe studenti, kteří zde získávají praktické znalosti.*“

3. OTÁZKA

Jaké máte zkušenosti s těmito absolventy? Nejprve Vás poprosím o shrnutí jejich pracovních návyků, popřípadě jak tito absolventi vystupují, když nastupují do zaměstnání?

Respondent: „*Můžeme posuzovat pouze studenty, kteří se k práci staví zodpovědně, dodržují docházku, jsou na pracovišti včas. Chtějí se učit novým věcem a aktivně se zapojují do chodu společnosti.*“

4. OTÁZKA

Nyní přejdeme k rámcovému vzdělávacímu plánu a klíčovému kompetencím absolventů. Se kterými jste předem byli seznámeni. Mají absolventi dostatečné klíčové kompetence k práci ve Vašem odvětví?

Respondent: „*Jak jsme již uvedli výše, můžeme posuzovat pouze studenty na praxi.*“

5. OTÁZKA

S předchozím dotazem úzce souvisí i následující dotaz, týkající se doporučení středním školám k doplnění ať již školního vzdělávacího plánu nebo klíčových kompetencí absolventů oboru. Napadá Vás nějaké vylepšení nebo chybí Vám nějaké klíčové nebo odborné kompetence u absolventů?

Respondent: „*Ne, během praxí vše, co potřebují, je doučíme.*“

6. OTÁZKA

Znáte projekt „Modernizace odborného vzdělávání“? Pokud ano, jak tento projekt hodnotíte? Pokud tento projekt neznáte, spolupracujete se středními odbornými školami na jiných odborných projektech? Například exkurze ve firmách či školách, praxe aj.

Respondent: „*Ano, již několik let spolupracujeme se středními odbornými učiteli i středními školami. Každoročně pořádáme exkurze v naší společnosti, stejně jako povinné školní praxe, kdy praktikanty aktivně zapojujeme do provozu.*“

3.5.3 Logistická firma 1

Na žádost firmy bohužel v rámci GDPR, napíšu pouze schválený obecný popis firmy tedy bez názvu.

Původem česká společnost poskytující komplexní logistické služby v ČR, PL a SK. V rámci této mezinárodní skupiny pracuje cca 1500 osob, v ČR je zaměstnáno 600 pracovníků. Za tuto společnost se mnou jednal jeden respondent.

1. OTÁZKA

Čím se Vaše firma zabývá, jakými odvětvími a jaký z nich je Vaším primárním odvětvím?

Respondent: „*Logistikou, například skladováním, dopravou a doplňkovými službami, jako jsou celní deklarace, copacking a další.*“

2. OTÁZKA

Jako jedna z firem zabývajících se primárně logistikou, máte zkušenosti s absolventy oboru Provoz a ekonomika dopravy?

Respondent: „*Ano, ač v malých počtech.*“

3. OTÁZKA

Jaké máte zkušenosti s těmito absolventy? Nejprve Vás poprosím o shrnutí jejich pracovních návyků, popřípadě jak tito absolventi vystupují, když nastupují do zaměstnání?

Respondent: „*Pracovní návyky a vystupování je velmi individuální, obecně u absolventů pozorujeme velký rozdíl mezi těmi, kteří již nějakou pracovní zkušenost mají, třeba z letních brigád a těch, kteří jsou zcela bez zkušeností. Nepozorujeme však výrazný rozdíl mezi absolventy jednotlivých oborů.*“

4. OTÁZKA

Nyní přejdeme k rámcovému vzdělávacímu plánu a klíčovým kompetencím absolventů. Se kterými jste předem byli seznámeni. Mají absolventi dostatečné klíčové kompetence k práci ve Vašem odvětví?

Respondent: „Mám pro Vás připravené poznámky ke konkrétním odborným kompetencím.“

Přiložený dokument od respondenta:

-Pracovat se systémy řízení jednotlivých druhů dopravy

Nově přichozí se musí naučit s konkrétními programy, které jsou mnohdy pro společnosti vyvíjeny na míru, tedy nelze očekávat absolutní připravenost a samostatnost. Výhodou absolventů Vámi dotazovaných oborů je schopnost rychlejší adaptace nebo schopnost přicházet s návrhy řešení/vylepšení programu.

-Organizovat přepravu cestujících

Tím se naše společnost nezabývá.

-Organizovat přepravu zboží

Ani zde u absolventů nevidíme a ani nepředpokládáme plnou samostatnost, jelikož v organizaci již fungují zaběhnuté procesy specifické pro danou organizaci. Znalost odborné terminologie však urychluje adaptaci absolventů logistických oborů.

-Uplatňovat principy logistiky při řízení materiálového toku

Nemáme data na zodpovězení, absolventi nezastávají pozice, kde by řešili komplexní úkoly a navrhovali řešení přímo zákazníkům.

-Dbát na bezpečnost práce a ochranu zdraví při práci

Ano, absolventi logistických oborů jsou obvykle lépe seznámeni se zásadami BOZP a PO, snáze na rizikové prostředí adaptují a automaticky respektují pravidla.

-Usilovat o nejvyšší kvalitu své práce, výrobků nebo služeb

Nepozorujeme rozdíl mezi absolventy jednotlivých oborů, jak bylo popsáno u otázky 1 – jedná se o vlastní mentální nastavení, nikoli výsledek formálního vzdělání.

-Jednat ekonomicky a v souladu se strategií udržitelného rozvoje

Absolvent nemá a nemůže mít schopnost předkládat strategická řešení, nemá znalosti a zkušenosti a pochopení komplexity problému. Tedy v tomto případě se opět dostáváme spíše k osobnímu nastavení než k formálnímu vzdělání.

5. OTÁZKA

S předchozím dotazem úzce souvisí i následující dotaz, týkající se doporučení středním školám k doplnění ať již školního vzdělávacího plánu nebo klíčových kompetencí absolventů oboru. Napadá Vás nějaké vylepšení nebo chybí Vám nějaké klíčové nebo odborné kompetence u absolventů?

Respondent: *„Zvýšit podíl praktické výuky a více spolupracovat se společnostmi na trhu. Celé odvětví se nejen díky technickému pokroku velmi dynamicky rozvíjí a školství je i několik let pozadu ohledně „nových“ trendů. Věnovat více času obecným nástrojům typu MS Office, málokterý absolvent opravdu ovládá Word nebo Excel.“*

6. OTÁZKA

Znáte projekt „Modernizace odborného vzdělávání“? Pokud ano, jak tento projekt hodnotíte? Pokud tento projekt neznáte, spolupracujete se středními odbornými školami na jiných odborných projektech? Například exkurze ve firmách či školách, praxe aj.

Respondent: *„Neznáme. Se školami spolupracujeme spíše nárazově, nikoli v rámci dlouhodobých projektů. Nabízíme možnosti exkurzí, workshopů či odborných praxí a to jak na lokální, tak na mezinárodní úrovni.“*

3.5.4 Přepravní a logistická společnost

Na žádost firmy bohužel v rámci GDPR, napíšu pouze schválený obecný popis firmy tedy bez názvu.

Společnost se zabývá kompletní přepravou a také logistickými službami v oblasti pronájmu skladů, cross-dockem nebo obalovou logistikou. Přeprava probíhá vnitrostátně i mezinárodně, což je pro firmu velmi prosperující. Jde o firmu s dlouholetou tradicí nejen v ČR, ale i v zahraničí.

1. OTÁZKA

Čím se Vaše firma zabývá, jakými odvětvími a jaký z nich je Vaším primárním odvětvím?

Respondent: *„Našimi hlavními odvětvími jsou logistika a přeprava zboží.“*

2. OTÁZKA

Jako jedna z firem zabývající se primárně logistikou a přepravou zboží, máte zkušenosti s absolventy oboru Provoz a ekonomika dopravy?

Respondent: „Máme zkušenosti s absolventy nejen tohoto oboru, ale také oborů příbuzných.“

3. OTÁZKA

Jaké máte zkušenosti s těmito absolventy? Nejprve Vás poprosím o shrnutí jejich pracovních návyků, popřípadě jak tito absolventi vystupují, když nastupují do zaměstnání?

Respondent: „Většina absolventů si musí během prvních měsíců zvyknout na pravidelný režim. Není jednoduché po nich hned na začátku chtít všechno, jelikož na to nejsou připraveni. V prvním půl roce se doučují práci s různými specifickými programy a také týmové spolupráce a zodpovědnosti. Logistika stojí na řetězcích, pokud je někde v řetězci chyba musí se zjistit, kde a odstranit ji. Z toho plyne, že na práci zaměstnanec navazují další řetězce a aby vše fungovalo, musí být předány veškeré informace.“

4. OTÁZKA

Nyní přejdeme k rámcovému vzdělávacímu plánu a klíčovými kompetencím absolventů. Se kterými jste předem byli seznámeni. Mají absolventi dostatečné klíčové kompetence k práci ve Vašem odvětví?

Respondent: „V rámcovém plánu nám nic nechybí, horší je to ale s absolventy. Jejich znalosti se často neshodují se vzdělávacími plány, a pokud ano, další menší problém je výuka. Mnoho pedagogů, i přesto, že logistika je rozvíjející se obor, studenty neučí o nejnovějších technologiích a možnostech v praxi.“

5. OTÁZKA

S předchozím dotazem úzce souvisí i následující dotaz, týkající se doporučení středním školám k doplnění ať již školního vzdělávacího plánu nebo klíčových kompetencí absolventů oboru. Napadá Vás nějaké vylepšení nebo chybí Vám nějaké klíčové nebo odborné kompetence u absolventů?

Respondent: „Více se zaměřit na moderní technologie, se kterými firmy pracují a také doporučujeme studenty více posílat do provozu neboli na praxe, 14 dní v roce je pro ně velmi málo a pokud chodí každý rok do jiné firmy, nestíhají se pořádně ani rozkoukat. Takové praxe pro ně nejsou tak velkým přínosem.“

6. OTÁZKA

Znáte projekt „Modernizace odborného vzdělávání“? Pokud ano, jak tento projekt hodnotíte? Pokud tento projekt neznáte, spolupracujete se středními odbornými školami na jiných odborných projektech? Například exkurze ve firmách či školách, praxe aj.

Respondent: „*Ne, spolupracujeme se školami pouze 14-denní praxí.*“

3.5.1 Logistická firma 2

Na žádost firmy bohužel v rámci GDPR, napíšu pouze schválený obecný popis firmy tedy bez názvu.

Společnost se zabývá logistickými službami například v oblasti pronájmu skladů nebo obalové logistiky a dalšími logistickými řetězci. V České republice má tato firma dlouholetou tradici.

1. OTÁZKA

Čím se Vaše firma zabývá, jakými odvětvími a jaký z nich je Vaším primárním odvětvím?

Respondent: „*Logistikou, pronájmem skladů a dalšími logistickými řetězci.*“

2. OTÁZKA

Jako jedna z firem zabývajících se primárně logistikou, máte zkušenosti s absolventy oboru Provoz a ekonomika dopravy?

Respondent: „*Ano, máme.*“

3. OTÁZKA

Jaké máte zkušenosti s těmito absolventy? Nejprve Vás poprosím o shrnutí jejich pracovních návyků, popřípadě jak tito absolventi vystupují, když nastupují do zaměstnání?

Respondent: „*Záleží na nich. Jsou absolventi velmi šikovní a jsou absolventi, které musíme mnohé doučovat.*“

4. OTÁZKA

Nyní přejdeme k rámcovému vzdělávacímu plánu a klíčovým kompetencím absolventů. Se kterými jste předem byli seznámeni. Mají absolventi dostatečné klíčové kompetence k práci ve Vašem odvětví?

Respondent: „*Určitě doporučujeme jako firma, aby se studenti více během studia potkávali s novými technologiemi v oboru. Také, aby tyto odborné školy více nabízeli studentům práci v různých programech. Víme, že je to velmi nákladné, proto navrhujeme i letní stáže ve firmách, kde tyto programy běží. Pokud má škola dostatek financí, může si práci s odbornými programy vložit do výuky, pokud nikoli, doporučujeme spolupracovat více s firmami, aby si tuto práci studenti mohli vyzkoušet, alespoň dobrovolně.*“

5. OTÁZKA

S předchozím dotazem úzce souvisí i následující dotaz, týkající se doporučení středním školám k doplnění ať již školního vzdělávacího plánu nebo klíčových kompetencí absolventů oboru. Napadá Vás nějaké vylepšení nebo chybí Vám nějaké klíčové nebo odborné kompetence u absolventů?

Respondent: „Nejčastěji se setkáváme s individualitou absolventů. Nejsou dobře připravováni na práci v týmu, nedochází jim, že jejich práce navazuje na další zaměstnance. Jinak odborné kompetence a další dovednosti, které absolventi nezvládají, a my je požadujeme, i když v tom plánu, co jsme viděli jsou, tak si je holt doučíme.“

6. OTÁZKA

Znáte projekt „Modernizace odborného vzdělávání“? Pokud ano, jak tento projekt hodnotíte? Pokud tento projekt neznáte, spolupracujete se středními odbornými školami na jiných odborných projektech? Například exkurze ve firmách či školách, praxe aj.

Respondent: „Ne, neznáme. Se školami pracujeme částečně na tvorbě vzdělávacího plánu a formou praxí nebo stáží.“

3.6 Výsledky dotazníku

Forma strukturovaného rozhovoru mi velmi pomohla, dostat se k hlubšímu jádru problému u nastupujících absolventů oboru Provoz a ekonomika dopravy na trh práce. V současnosti jsem se i od zaměstnavatelů dozvěděla, že v oboru mají málo zaměstnanců a většina těchto firem má volné pracovní pozice právě pro absolventy oboru. Obecně bych výsledky shrnula takto, v některých situacích a na některé pracovní pozice absolventa škola připravit nemůže. Může s nimi zkoušet různé praktiky, se kterými se pravděpodobně ve svém budoucím zaměstnání setkají, jako je nespokojenost zákazníka s objednávkou, komunikace se zákazníky, příprava na týmovou práci atd. Ze své vlastní zkušenosti mohu říci, že jsme se v podstatě se všemi požadavky zaměstnavatelů, které vyplývají z rozhovorů, nějakým způsobem setkali a zkoušeli. Ovšem v rámcových vzdělávacích plánech některé kompetence chybí (viz kapitola 4.1).

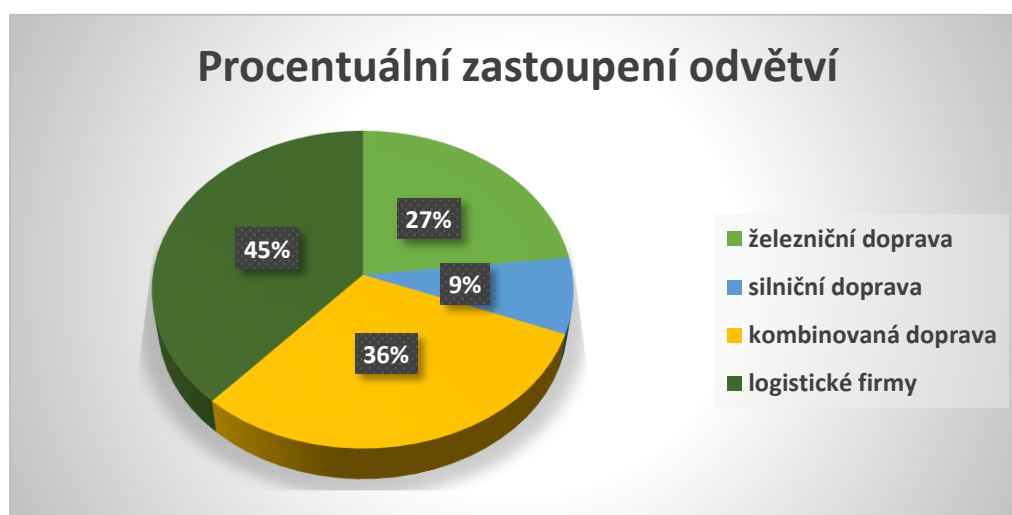
4 Vyhodnocení rozhovorů a porovnání kompetencí z kurikulárních dokumentů

Součástí vyhodnocení rozhovorů je porovnání RVP s potřebami zaměstnavatelů. V následujících kapitolách jsou rozebrány konkrétní otázky a požadavky zaměstnavatelů se zasazením do kompetencí absolventů dle RVP.

4.1.1 Analýza respondentů

První otázka se týkala odvětvími dané firmy, tedy konkrétními obory, kterými se firma zabývá. Poté mi zaměstnavatelé, pokud jich měli více, udali pouze jeden hlavní obor.

Graf č. 3 Analýza respondentů – Procentuální zastoupení odvětví

Zdroj: vlastní

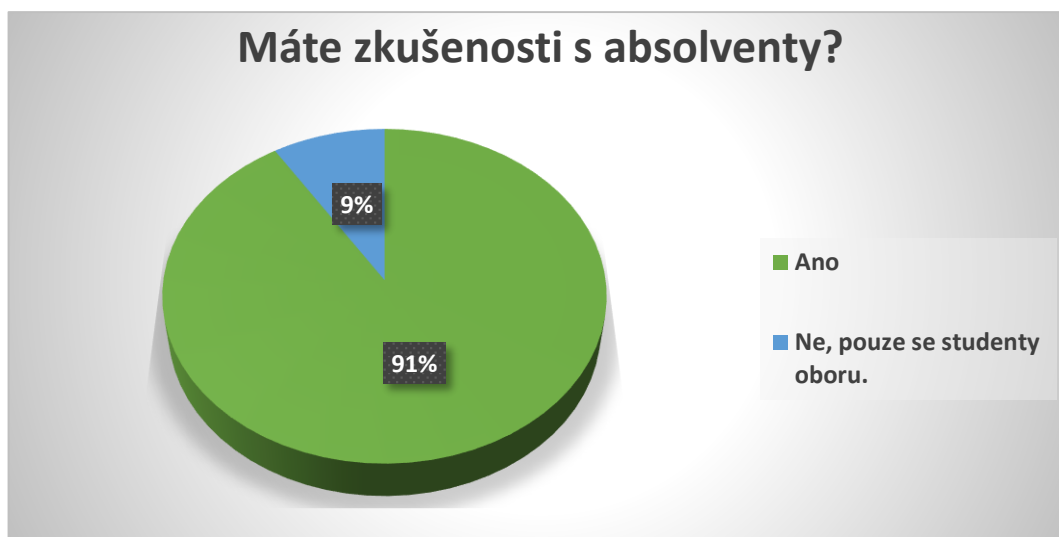
Nejvyšší zastoupení mají firmy zabývající se logistikou a jejími výrobními řetězci. Je to způsobené tím, že dopravní odvětví je dále rozděleno na jednotlivá odvětví. Jinak z je respondentů z firem z dopravních a přepravních oborů více. Jelikož dopravní odvětví se prolíná i s logistickými firmami, není celkový výsledek 100%.

Mezi logistickými firmami najdeme firmy zabývající se logistikou jako primárním odvětvím, ale dalším odvětvím, kterým se tyto firmy zabývají je právě přeprava. Nejčastěji jde o kombinované přepravy (silniční, námořní, letecká nebo železniční).

4.1.2 Shrnutí 2. otázky

Druhá otázka směřovala již ke zkušenostem s absolventy oboru. Se studenty a absolventy mají zkušenosti všichni dotazovaní, někteří dokonce i přidali nějakou zajímavou poznámku k absolventům a jejich přijímání.

Graf č. 4 – Zkušenosti firem s absolventy

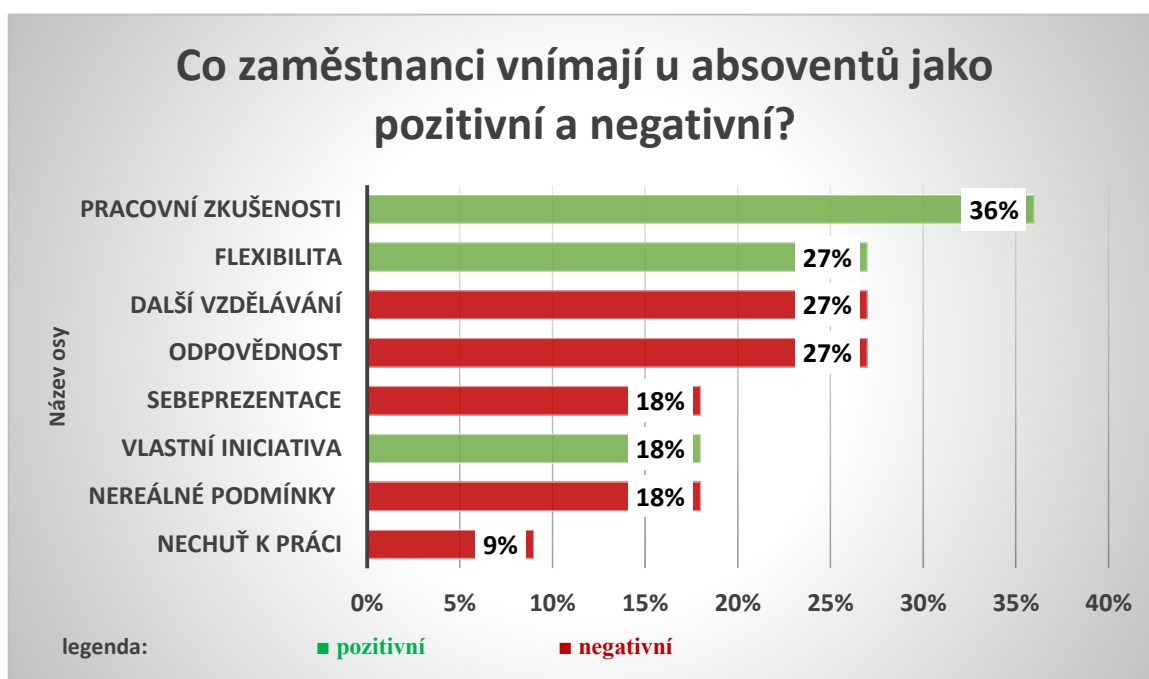
Zdroj: vlastní

Většina firem má zkušenosti s absolventy oboru Provoz a ekonomika dopravy, ale mezi respondenty jsou také firmy, které mají zkušenosti i s podobnými i zcela jinými obory (odborné kompetence jsou velmi podobné). Další poznámkou od respondentů je, že pro tyto absolventy mají volné pracovní pozice, ale absolventi se nehlásí v takové míře, v jaké by si zaměstnavatelé představovali.

4.1.3 Analýza 3. otázky

Třetí otázka se zabývala obecně zkušenostmi s absolventy, jejich přístupem k zaměstnání a jejich chováním ať již při pracovních pohovorech nebo poté i na své pozici. Jestli jsou soudní, tím že nemají praxi na rozdíl od jejich spolupracovníků, zda jsou samostatní atd.

Graf č. 5 – Co zaměstnanci vnímají u absolventů jako pozitivní a negativní?

Zdroj: vlastní

Z grafu vyplývá, že jako pozitivní vnímá 36% respondentů předchozí pracovní zkušenosti u absolventů. Z rozhovorů mohu konstatovat, že absolventi, kteří mají předchozí zkušenosti ať již z odborných stáží nebo brigád, jsou více komunikativní a umí se lépe prezentovat. Pro zaměstnavatele je také výhodou flexibilita (27% respondentů), čerství absolventi, nebývají zatíženi vlastní rodinou a mají více času na práci, včetně různých pracovních cest atd. Dalším významným pozitivním bodem je vlastní iniciativa, kdy se absolvent sám přihlásí k nějakému projektu či další práci navíc.

Naopak negativně hodnotí 27% respondentů odpovědnost, popřípadě samostatnost studentů. Z rozhovorů je viditelné, že absolventi musí být ze začátku kontrolováni a jejich práce bývá nedokončená, zapomenou na předání nějaké informace, kterou považují za nedůležitou. V případech, kdy na jejich práci navazuje další, bývá to problém. Negativně zaměstnavatelé také hodnotí nechuť se dále vzdělávat (27% respondentů). Absolvent nastoupí do zaměstnání a myslí si, že vše už zná a umí, což není ani z daleka reálné. Absolventi tohoto oboru, se musí neustále vzdělávat, protože tento obor se neustále vyvíjí. Mezi negativní spadá také sebeprezentace (18% respondentů), jelikož se absolventi neumí prodat, a nejsou schopni popsat své přednosti, díky kterým by v pohovorech více uspěli.

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

Pro srovnání potřeb zaměstnavatelů jsou výše uvedené kompetence zařazeny do klíčových kompetencí dle RVP.

První klíčovou kompetencí, kterou zaměstnavatelé považují za nedostatečnou je další vzdělávání, která spadá do kategorie *kompetence k učení*, a také do kompetencí *k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám* do těchto kompetencí spadá dle RVP například konkrétně – *mít pozitivní vztah k učení - znát možnosti svého dalšího vzdělávání, zejména v oboru a povolání* a z druhé kompetence jde o bod – *mít odpovědný postoj k vlastní profesní budoucnosti, tedy i vzdělávání, uvědomovat si význam celoživotního učení a být připraveni přizpůsobovat se měnícím pracovním podmínkám*.¹⁹ Absolvent je přesvědčen, že co ho naučí ve škole je plně dostačující pro výkon jejich povolání a další vzdělávání nepotřebují (nejde jen o další školu, ale také o kurzy, práci na konkrétním místě atd.).

Druhou negativní klíčovou kompetencí je odpovědnost. Tato kompetence spadá do *kompetence k řešení problému (konkrétní bod-spolupracovat při řešení problémů s jinými lidmi – týmové řešení)*, dále do *personální a sociální kompetence (konkrétní bod- přijímat a zodpovědně plnit svěřené úkoly)* a také částečně do *kompetencí k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám (konkrétní bod - mít odpovědný postoj k vlastní profesní budoucnosti, tedy i vzdělávání, uvědomovat si význam celoživotního učení a být připraveni přizpůsobovat se měnícím pracovním podmínkám)*.¹⁹ Absolventi nejsou dostatečně zodpovědní, ať již při samostatné práci či týmové práci a ze strany zaměstnavatele, musí být jejich práce více kontrolována.

Třetí klíčová kompetence, která se ve výsledcích objevuje, jako negativní, je sebe prezentace, která dle RVP spadá do klíčových kompetencí s názvy *komunikativní kompetence (konkrétní bod - vyjadřovat se a vystupovat v souladu se zásadami kultury projevu a chování)* a *kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám (konkrétní bod – vhodně komunikovat s potenciálními zaměstnavateli, prezentovat svůj odborný potenciál a své vlastní profesní cíle)*.

¹⁹ K této kompetenci jsou dle zaměstnavatelů, absolventi vedeni velmi málo. Zaměstnavatelé se

¹⁹ Koncepce klíčových kompetencí v RVP středního odborného vzdělávání. *Národní ústav pro vzdělávání* [online]. ČR: NÚV, 2012 [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: <http://www.nuov.cz/koncepce-kk>

setkávají s různými typy absolventů, někdy jde o absolventy se špatnými vyjadřovacími schopnostmi a někdy se absolvent jen neumí prezentovat, nebo nedokáže vyzdvihnout své znalosti a dovednosti.

Čtvrtou negativní klíčovou kompetencí dle zaměstnavatelů, jsou nereálné podmínky. Na tuto kompetenci připadá také *kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám (konkrétní bod – mít reálnou představu o pracovnících, platových a jiných podmínkách oboru a o požadavcích zaměstnavatelů na pracovníky a umět je srovnávat se svými představami a předpoklady)*.¹⁹ Absolvent, při pohovoru často mívá zkreslené představy o výši platu, když jsou bez praxe, a jsou přesvědčeni, že jim jiný zaměstnavatel nabídne mnohem lepší podmínky nebo jsou přesvědčeni, že přeci budou pracovat s volnou pracovní dobou i homeoffisem.

Mezi kladně hodnocené kompetence patří pracovní zkušenosti, flexibilita a vlastní iniciativa.

První klíčovou kompetencí jsou pracovní zkušenosti, které jsou pro zaměstnavatele ukazatelem toho, že student se i při studiu rozvíjel i mimo školní prostředí (pracovními zkušenostmi v tomto případě jsou myšlené brigády, stáže a další aktivity mimo školní prostředí a praxe).

Druhou kladně hodnocenou klíčovou kompetencí je flexibilita, tato kompetence spadá *personálních a sociálních kompetencí (adaptovat se na měnící se životní a pracovní podmínky a podle svých možností je pozitivně ovlivňovat, být připraveni řešit své sociální i ekonomické záležitosti, být finančně gramotný)*.¹⁹ Tato kompetence je u absolventů velmi pozitivně vnímána, většinou je to dáno i tím, že ještě nemají svou rodinu a další závazky, proto jsou absolventi více flexibilní.

Další kladně hodnocenou klíčovou kompetencí je vlastní iniciativa, tato kompetence spadá *personálních a sociálních kompetencí (bod- podněcovat práci týmu vlastními návrhy na zlepšení práce a řešení úkolů, nezaújatě zvažovat návrhy druhých)*.¹⁹ Tato kompetence je kladně hodnocena, hlavně díky přínosům v zaměstnání. Pokud absolvent vyvíjí vlastní iniciativu, může tato iniciativa firmě velmi prospět, popřípadě i zvýšit odbyt či produktivitu práce.

4.1.4 Analýza 4. otázky

Čtvrtá otázka se zabývala klíčovými a odbornými kompetencemi, se kterými byli respondenti dopředu seznámeni. Také respondenti odpovídali, zda mají studenti dostatečné kompetence či nikoli dle rámcového vzdělávacího programu.

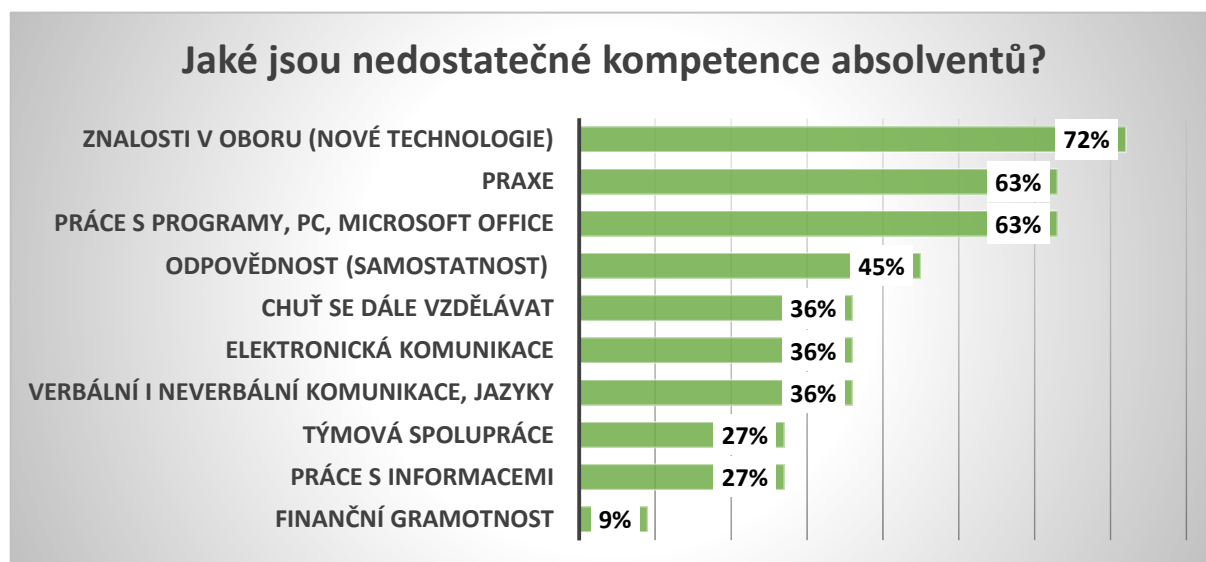
Z rozhovorů v porovnání s RVP (viz kapitola č.2) se stále opakují požadavky na zvýšení délky praxí při studiu. Praxe jsou podle zaměstnavatelů pro studenty velmi důležité. Při praxích se student seznamuje s pracovním prostředím, týmovou prací, odpovědností a dalšími kompetencemi.

V tomto oboru mají studenti předmět praktické činnosti (náhrada za praxe- v rámci výuky), při těchto činnostech nacvičují například pohovory, vedení firmy a zastoupení v různých odvětvích (marketing, obchodní oddělení atd.), dále se seznamují s obchodní korespondencí, která obsahuje nabídku, poptávku, reklamace... V tomto případě se bavíme *komunikativních kompetencích* a o *kompetencích využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a práci s informacemi*¹⁹ konkrétně ze strany zaměstnavatelů jde o komunikaci se zákazníky psanou formou, ze stran zaměstnavatelů chybí větší nácvik formy mluvené, nejen v oblasti českého jazyka, ale také v cizích jazycích.

4.1.5 Shrnutí 5. otázky

Pátá otázka směřovala k doporučením na úpravu rámcového či školního vzdělávacího plánu, nebo k doporučením, aby byl na konkrétní problémy kladen větší důraz ve výuce.

Graf č. 6 – Jaké jsou nedostatečné kompetence u absolventů, na které kompetence má být při studiu kladen větší důraz?

Zdroj: vlastní

Z grafu vyplývá, že nejvíce jsou zaměstnavatelé nespokojeni se znalostmi v oboru, takto odpovědělo 72% respondentů. Z rozhovorů je zřejmé, že nejde ani tolik o obecné znalosti z oboru, ale o nové technologie, se kterými se studenti moc nesebkávají. Velmi často mají dostatečné obecné odborné znalosti a kompetence, ale nejsou obeznámeni s nejnovějšími technologiemi, se kterými firmy již pracují.

Další problém spatřují v nedostatečném množství praxí. Již z předchozí otázky vyplývá, že studenti, kteří mají při studiu brigády nebo stáže si lépe zvykají na pracovní prostředí a jsou více přizpůsobiví. Navíc mají výhody i v komunikačních dovednostech, jelikož během brigád i stáží se s nimi setkávají více než studenti, kteří během studia chodí pouze na 14- ti denní praxe 1x za rok.

Větší důraz by podle zaměstnavatelů měl být také kladen na komunikační dovednosti mluvenou i psanou formou. V mluvené i psané formě, obě odvětví shodně po 36% respondentů, se často objevovali nedostatky nejen v cizím ale i českém jazyce. Pro mnoho zaměstnavatelů jsou cizí jazyky prioritou, protože většina firem se pohybuje na mezinárodním poli nejen vnitrostátním.

Velká neznámá je pro některé absolventy také práce se základními programy Microsoft Office, jako například Excel či Word. K tomuto se také přidává práce s konkrétními programy. Pokud absolvent neumí pracovat v základních programech Microsoft Office má větší problém se zorientovat i v některých pracovních programech.

Zaměstnavatelé vidí také jako problém nedostatek odpovědnosti, není to kompetence, kterou by mohli studenty pedagogové naučit, ale mohou ji různými formami podpořit. Mohou studentům zadávat dlouhodobější projekty, na kterých musí průběžně pracovat a svou průběžnou práci prezentovat.

V rámci výuky zaměstnavatelé také doporučují zapojit studenty více do týmové práce, aby si zvykli, že ne vždy a ve všech odvětvích vykonávají práci sami za sebe. Většina firem spolupracuje na různých úsecích a doplňují si mezi sebou informace, které jsou pro jednotlivé úseky podstatné pro jejich práci. V případě spedičních firem je jasné, že na jedné straně je poptávka ze strany zákazníka, na druhé ji musí zaměstnanec zpracovat a zadat dále k přepravě (příklad malých přepravních firem, čím větší firma, tím více úseků a pracovníků) než se samotná přeprava uskuteční.

Mezi posledními návrhy se objevila práce s informacemi, absolvent musí umět zpracovávat informace, např. z emailu, musí být schopen vybrat podstatné informace, které potřebuje ke své práci, ale zároveň nesmí nic podstatného vynechat. Uvedu příklad z rozhovoru s ČD. „Příkladem bych uvedl, když má zaměstnanec dát dohromady požadavky na stání v konkrétních stanicích a předává je programátorovi, který musí časově označit doby stání a dát tyto informace do programu včetně čísel odstavných kolejí a zapomene na jeden požadavek, je to velký problém, protože se plánuje celá cesta nejen jedna stanice. Tady je velmi důležitá odpovědnost, důslednost a komunikace mezi různými úseky.“

Na tomto příkladu je možné demonstrovat, že jedna pro někoho nepodstatná informace, může zpozdít dodání. V případě přepravy rychle zkazitelné zboží by došlo k finanční ztrátě a znehodnocení zboží.

KLÍČOVÉ KOMPETENCE

Z klíčových kompetencí se v rozhovorech v otázce číslo 4 objevovala práce s PC a programy, odpovědnost nebo samostatnost (podrobněji v kapitole 4.1.3.), chuť se učit (podrobněji v kapitole 4.1.3.), elektronická komunikace, verbální a neverbální komunikace a jazyky, práce s informacemi a poslední kompetencí je finanční gramotnost.

Největší problém spatřují zaměstnavatelé v práci s počítačem a programy. Tuto kompetenci obsahuje *komunikativní kompetence* a o *kompetence využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a práce s informacemi (konkrétní body – pracovat s osobním počítačem a dalšími prostředky informačních a komunikačních technologií – pracovat s běžným základním a aplikačním programovým vybavením – učit se používat nové aplikace)*.²⁰ Absolvent by dle RVP měl bez problémů ovládat základní obsluhu PC a programů, v případě absolventů, je ale tato kompetence nedostatečně procvičována. Absolventi tyto základní věci většinou neovládají a pak nastává problém i při práci se specifickými programy v pracovním prostředí.

V souvislosti s touto kompetencí spadá do této kategorie, také elektronická komunikace (*kompetence využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a práci s informacemi – konkrétní bod - komunikovat elektronickou poštou a využívat další prostředky*

²⁰ Koncepce klíčových kompetencí v RVP středního odborného vzdělávání. *Národní ústav pro vzdělávání* [online]. ČR: NÚV, 2012 [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: <http://www.nuov.cz/koncepce-kk>

online a offline komunikace).²⁰ Dle zaměstnavatelů, je důležité na tuto kompetenci klást větší důraz, aby byli absolventi schopní sami ovládat elektronickou komunikaci, a již automaticky znali fráze, které se např. v obchodních dopisech používají ke komunikaci.

Další dílčí kompetencí je verbální a neverbální komunikace a znalost cizích jazyků. Tato kompetence spadá do *komunikativních kompetencí (vyjadřovat se přiměřeně účelu jednání a komunikační situaci v projevech mluvených i psaných a vhodně se prezentovat - formulovat své myšlenky srozumitelně a souvisle, v písemné podobě přehledně a jazykově správně - účastnit se aktivně diskusí, formulovat a obhajovat své názory a postoje - zpracovávat běžné administrativní písemnosti a pracovní dokumenty - snažit se dodržovat jazykové a stylistické normy i odbornou terminologii - zaznamenávat písemně podstatné myšlenky a údaje z textů, popř. projevů jiných lidí - vyjadřovat se a vystupovat v souladu se zásadami kultury projevu a chování - dosáhnout jazykové způsobilosti potřebné pro základní komunikaci v cizojazyčném prostředí nejméně v jednom cizím jazyce - dosáhnout jazykové způsobilosti potřebné pro základní pracovní uplatnění dle potřeb a charakteru příslušné odborné kvalifikace např. porozumět základní odborné terminologii a základním pracovním pokynům v písemné i ústní formě - pochopit výhody znalosti cizích jazyků pro životní i pracovní uplatnění, být motivováni k prohlubování svých jazykových dovedností)*.²⁰ Na tuto kompetenci si zaměstnavatelé stěžují hlavně kvůli vyjadřovacím schopnostem absolventů. Neumí komunikovat správnou formou, aby například nedošlo ke konfliktu se zákazníkem nebo i se spolupracovníkem. Pokud absolvent umí dobře vyjádřit svou myšlenku, může ho okolí lépe pochopit, než když se neumí pořádně vyjadřovat. Další problém spatřují v komunikaci v cizím jazyce, kdy by zaměstnavatelé ocenili více než teorii jazyka, tak komunikační dovednosti alespoň ve dvou jazycích.

Další nedostatečnou kompetencí je týmová spolupráce, ta je obsažena v *personálních a sociálních kompetencích (konkrétní bod – pracovat v týmu a podílet se na realizaci společných pracovních a jiných činností)*.²⁰ Absolventi ve většině prací v jednotlivých odvětvích spolupracují s ostatními zaměstnanci a proto je tato kompetence velmi důležitá.

Požadovanou kompetencí od zaměstnavatelů je také práce s informacemi, tato kompetence spadá do kategorie *kompetencí k učení (uplatňovat různé způsoby práce s textem, umět efektivně vyhledávat a zpracovávat informace) a kompetence k řešení problémů (porozumět zadání úkolu nebo určit jádro problému, získat informace potřebné k řešení problému, navrhnout způsob řešení, popř. varianty řešení a zdůvodnit je, vyhodnotit a ověřit správnost zvoleného postupu a dosažené*

výsledky).²⁰ Absolvent některé informace nepovažuje za důležité a pak nastává problém při komunikaci a plánování práce či činností v pracovním prostředí.

ODBORNÉ KOMPETENCE

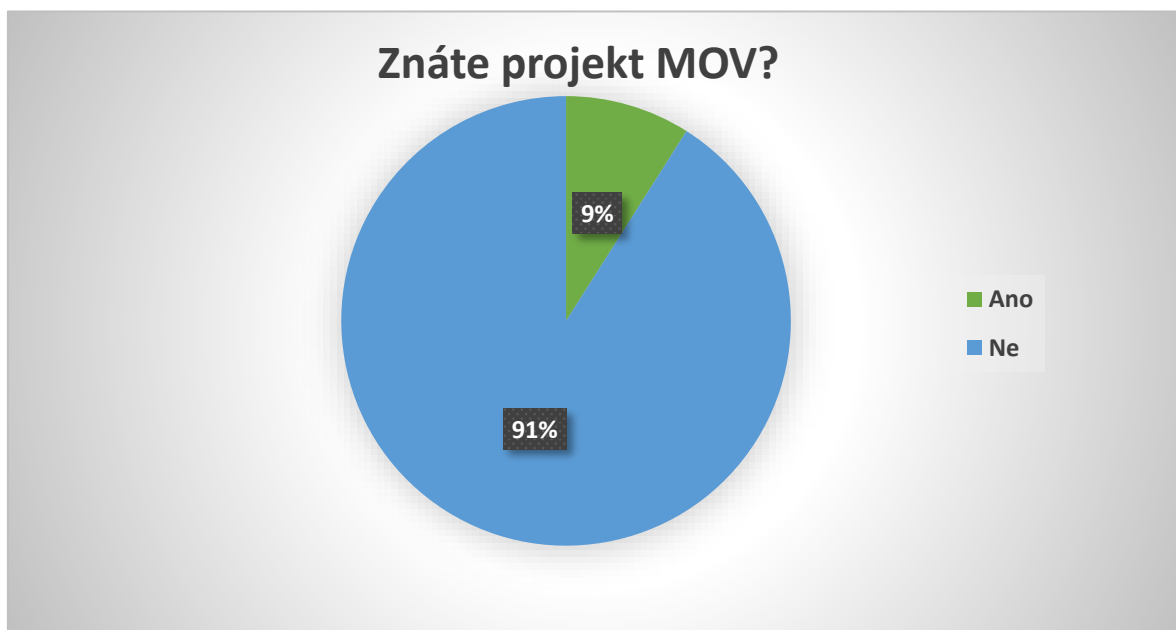
První odbornou, ale zároveň i klíčovou kompetencí je finanční gramotnost. Ta z klíčových kompetencí spadá do kategorií personálních a sociálních kompetencí (*adaptovat se na měnící se životní a pracovní podmínky a podle svých možností je pozitivně ovlivňovat, být připraveni řešit své sociální i ekonomické záležitosti, být finančně gramotný*).²⁰ Z odborných kompetencí spadá do kategorie – *jednat ekonomicky a v souladu se strategií udržitelného rozvoje (podrobný popis viz kapitola 2.2.2 str. 18– Odborné kompetence oboru Provoz a ekonomika dopravy)*. Absolvent by měl zvládat nejen finanční gramotnost obecně, ale měl by také umět ušetřit firmě náklady spojené s chodem (např. náklady na obalový materiál).

Druhou odbornou kompetencí je znalost moderních technologií v oboru. Tato kompetence se prolíná všemi odbornými kompetencemi, ale nejlépe je popsána v kompetenci – *pracovat se systémy řízení jednotlivých druhů dopravy, v této kompetenci je popsán vývoj a modernizace techniky, se kterým by se měl student během studia seznamovat a uvědomovat si, že logistika je celoživotní učení, jelikož se kromě systémových a počítačových programů vyvíjí i v oblastech manipulační techniky nebo dopravních strojů*. Absolvent se tedy stále seznamuje s novinkami na trhu a pokud by firmě mohly pomoci, tak se vracíme k týmové spolupráci a vlastní iniciativě, kdy zaměstnanec navrhuje nová řešení a vylepšení nejen pro svou práci, ale také pro své kolegy či celou firmu. Inovace mohou firmě pomoci i při poptávce po nových zákaznících, kteří nové technologie uvítají či vyhledávají.

4.1.6 Shrnutí 6. otázky

Poslední otázka směřovala k projektu „Moderního odborného vzdělávání,“ respondenti tento projekt bohužel neznají, ale většina z nich se školami spolupracuje jiným způsobem nebo na jiných projektech.

Graf č. 7 – Znáte projekt „Modernizace odborného vzdělávání?“

Zdroj: vlastní

Z rozhovorů jsem zjistila, že projekt Modernizace odborného vzdělávání mezi firmami známí není. Z 11 respondentů, ho znala jediná firma. Ta se vyjádřila k projektu velmi neurčitě a dodala, že je ještě, co zlepšovat.

Graf č. 8 – Jakým způsobem spolupracují zaměstnavatelé se školami?

Zdroj: vlastní

Na grafu číslo 8 je vidět, že firmy se školami spolupracují v různých odvětvích. Nejčastěji firmy spolupracují formou nabídky odborných praxí v jejich firmě. Další nejčastější spolupráce je formou exkurzí ve firmě, aby se studenti do logistických odvětví podívali naživo a viděli „logistiku v praxi.“ Poslední významnou položkou jsou ostatní projekty. Jsou firmy, které spolupracují i na školním vzdělávacím plánu se školami, a pak jsou v ostatních projektech zahrnuty např. Studentské konference, workshopy nebo praxe učitelů.

4.2 Shrnutí vyhodnocení rozhovorů a porovnání kompetencí z kurikulárních dokumentů

Strukturovaných rozhovorů se zúčastnilo celkem 11 respondentů. Z analýzy rozhovorů plyne, že je potřeba aktualizovat RVP a také ŠVP ve spolupráci s firmami. Z 11 respondentů na tvorbě RVP spolupracují pouze dvě. Ostatní se snaží spolupracovat alespoň formou odborných praxí, exkurzí a spoluprací na různých projektech, aby studenti měli možnost propojovat teorii s praxí ve firmách.

Absolventi mají různé nedostatky ve vzdělání, kterému se dá úpravou a kladením většího důrazu na jednotlivé kompetence předejít. Jeden z hlavních problémů je právě, že potřeby zaměstnavatelů se liší od RVP. Z toho plyne, že absolventi nemají dostatečné kompetence, nejen z odborného hlediska.

Z klíčových kompetencí se v rozhovorech v objevovala sebe prezentace (podrobněji v kapitole 4.1.3.), nereálné podmínky (podrobněji v kapitole 4.1.3.), práce s PC a programy (podrobněji v kapitole 4.1.5.), odpovědnost nebo samostatnost (podrobněji v kapitole 4.1.3.), chuť se učit (podrobněji v kapitole 4.1.3.), elektronická komunikace (podrobněji v kapitole 4.1.5.), verbální a neverbální komunikace a jazyky (podrobněji v kapitole 4.1.5.), týmová spolupráce (podrobněji v kapitole 4.1.5.), práce s informacemi (podrobněji v kapitole 4.1.5.), a poslední kompetencí, která spadá i do odborných je finanční gramotnost (podrobněji v kapitole 4.1.5.) a z odborných je nejdůležitější odborná znalost v oboru, včetně nových technologií.

Největším problémem jsou podle respondentů praktické dovednosti a teoretické znalosti z oboru. V praktických dovednostech jde zejména o práci s programy Microsoft Office a následné práci s programy. Pokud absolvent nezvládá práci v těchto základních programech je pro ně složitější se přesunout do prostředí pracovních programů.

Problému nedostatku praktických dovedností by pomohlo pomoci zařadit do vzdělávacích plánů více povinné praxe. Nejen 14 dní ve školním roce, ale rozšířit alespoň na 1 měsíc v roce. Když student během 4 letého studia, projde 3 firmami v časovém horizontu 14 – ti dní v jednom školním roce nestihne se pořádně zorientovat v problematikách firmy a ani v logistických řetězcích firmy. Během praxí trvá minimálně týden, než se student adaptuje na nové prostředí, a za týden se toho již moc nenaučí. V případě prodloužení praxí na 1 měsíc by student měl minimálně 3 týdny na vyzkoušení většiny praktických dovedností, které mu daná firma u které vykonává praxi, může nabídnout.

V oblasti teoretických znalostí z oboru si respondenti stěžovali na výuku zastaralých technologií, které v současné době většina firem nepoužívá nebo je používá zřídka. Zaměstnavatelé by ocenili, kdyby studenti byli více seznamováni s nejnovějšími technologiemi, se kterými se ve firmách reálně setkávají i během odborných praxí.

Projekt moderního odborného vzdělávání je pro firmy bohužel neznámý. Spolupracují se školami jinými formami jako např. nabídkou odborné praxe či exkurze.

Závěr

V bakalářské práci jsem se věnovala tématu Uplatnění absolventů (studentů) oboru Provoz a ekonomika dopravy na trhu práce. V teoretické části v první kapitole byl obecně shrnut trh práce a nezaměstnanost a také jsem se seznámila s aktuálním stavem s absolventy tohoto oboru na trhu práce. Stav nezaměstnanosti v oboru ke konci roku 2019 činil 4,5%. Dle statistik Národního ústavu pro vzdělávání ročně tento obor dokončí necelých 3500 absolventů. Druhá kapitola byla zaměřena na kurikulární dokumenty. V této kapitole jsem se zaměřila na RVP oboru Provoz a ekonomika dopravy a také jsem se zabývala projektem Moderního odborného vzdělávání.

V praktické části jsem se zabývala strukturovanými rozhovory. Strukturované rozhovory vedly ke zjištění potřeb zaměstnavatelů od nastupujících absolventů na trh práce. Těchto rozhovorů se zúčastnilo 11 respondentů z různých odvětví oboru Provoz a ekonomika dopravy. Konkrétně jde o 6 firem z oboru dopravního a 5 z logistického. V této kapitole jsou rozhovory doslovně přepsány. Z rozhovorů vyplývá, že během studia jsou studenti nedostatečně připravováni na budoucí povolání. Tento problém souvisí také s nedostatečnou komunikací škol s firmami na trhu práce. Kdyby byl alespoň mírně upraven RVP, popř. ŠVP dle těchto potřeb zaměstnavatelů, které vyplývají z analýzy kurikulárních dokumentů, měli by absolventi určitě větší možnost se uplatnit na různých pozicích i středního managementu.

Absolventi mají různé nedostatky při nástupu do zaměstnání. Chybí jim teoretické a praktické znalosti. Tyto dva problémy jde snadno vyřešit zapracováním požadavků zaměstnavatelů do RVP. Respondenti uvedli jako největší problematiku délku odborných praxí. Jsou přesvědčeni, že během 4 let studia mít pouze 1x ročně 14 dní není dostatečné. Student se pořádně nestihne ani zapojit a již se vrací do školy (viz kapitola 4.2.). V praktických dovednostech jde také o práci s programy Microsoft Office a následné práci s pracovními programy (*kompetence využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a práce s informacemi*). Pokud absolvent nezvládá práci v těchto základních programech je pro ně složitější se přesunout do prostředí pracovních programů.

V oblasti teoretických znalostí z oboru si respondenti stěžovali na výuku zastaralých technologií, které v současné době většina firem nepoužívá nebo je používá zřídka. Zaměstnavatelé by ocenili, kdyby studenti byli více seznamováni s nejnovějšími technologiemi, se kterými se ve firmách reálně setkávají i během odborných praxí, stáží a exkurzí.

Seznam použité literatury

- [1] *Slovník ekonomických pojmů: pro střední školy a veřejnost*. Praha: Fortuna, 2004. ISBN 80-7168-898-3.
- [2] *Nezaměstnanost jako sociální problém: pro střední školy a veřejnost*. Vyd. 3., upr. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002, s. 18-26. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-86429-08-3.
- [3] VANĚČEK, David. *Didaktika technických odborných předmětů*. Praha: České vysoké učení technické v Praze, 2016, s. 87. ISBN 978-80-01-05991-3.
- [4] *Sociální partnerství očima zaměstnavatelů*. Praha: NÚV, 2012. ISBN 978-80-87063-81-1.
- [5] KNECHT, Petr a Gabriela ŠUMAVSKÁ. *Moderní odborná škola: názory učitelů pilotních škol na kurikulární reformu*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2011.
- [6] VENDEL, Štefan. *Kariérní poradenství*. Praha: Grada, 2008. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1731-9.
- [7] JEZBEROVÁ, Romana. *Žákovské projekty: cesta ke kompetencím : příručka pro učitele středních odborných škol*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2011. ISBN 978-80-86856-77-3.
- [8] ŠMAJSOVÁ BUCHTOVÁ, Božena, Josef ŠMAJS a Zdeněk BOLELOUCKÝ. *Nezaměstnanost*. 2., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4282-3.
- [9] VOJTĚCH, Jiří. *Odborné školy a jejich sociální partneři*. Praha: Národní ústav odborného vzdělávání, 2011. ISBN 978-80-87063-33-0.
- [10] Rámcový vzdělávací program 37-41-M/01. In: *Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání* [online]. Praha: MŠMT, 2008, s. 86 [cit. 2020-02-03]. Dostupné z: <http://zpd.nuov.cz/RVP/ML/RVP%203741M01%20Provoz%20a%20ekonomika%20dopravy.pdf>
- [11] *Trh práce (Labour Market)*. In: *ManagementMania.com* [online]. Wilmington (DE) 2011-2020, [cit. 01.02.2020]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/trh-prace-labour-market>
- [12] *Firmy.cz. Seznam.cz: Firmy.cz* [online]. ČR: Seznam.cz, 2020 [cit. 2020-02-02]. Dostupné z: <https://www.firmy.cz/Cestovni-sluzby/Doprava-a-preprava>
- [13] *Statistická ročenka školství*. *Toiler.uiv.cz* [online]. ČR: MŠMT, 2019 [cit. 2020-02-02]. Dostupné z: <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>

- [14] Práce.cz. Práce.cz [online]. ČR: LMC s.r.o, 2020 [cit. 2020-02-02]. Dostupné z: <https://www.prace.cz/>
- [15] Jak na spolupráci se školami. NÚV [online]. ČR: NÚV, 2019 [cit. 2019-12-30]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/projekty/mov/video-pro-firmy-jak-na-spolupraci-se-skolami>
- [16] Informační systém projektu MOV. NÚV [online]. ČR: NÚV, 2019 [cit. 2019-12-30]. Dostupné z: https://mov.nuv.cz/mov/educational_modules
- [17] Rámcový vzdělávací program Provoz a ekonomika dopravy. *Infoabsolvent* [online]. Praha: Národní pedagogický institut ČR, [cit. 2020-01-24]. Dostupné z: <https://www.infoabsolvent.cz/Obory/KartaOboru/3741N03/Provoz-a-ekonomika-dopravy/8?zkracene=False>
- [18] Rámcový vzdělávací program Logistické a finanční služby. *Infoabsolvent* [online]. Praha: Národní pedagogický institut ČR, 2007 [cit. 2020-01-24]. Dostupné z: <https://www.infoabsolvent.cz/Obory/ProfilAbsolventa/3742M01/Logisticke-a-financni-sluzby>
- [19] Koncepce klíčových kompetencí v RVP středního odborného vzdělávání. *Národní ústav pro vzdělávání* [online]. ČR: NÚV, 2012 [cit. 2020-04-08]. Dostupné z: <http://www.nuov.cz/koncepce-kk>
- [20] Modernizace odborného vzdělávání. NÚV [online]. ČR: Národní pedagogický institut ČR, 2020 [cit. 2020-01-29]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/projekty/mov>
- [21] Správa železnic. *Správa železnic, státní organizace* [online]. Praha: Copyright © 2020 Správa železnic, státní organizace, 2020 [cit. 2020-03-22]. Dostupné z: <https://www.szdc.cz/web/guest>
- [22] České dráhy. *České dráhy* [online]. Praha: © České dráhy, a.s., 2016, 2016 [cit. 2020-03-23]. Dostupné z: <https://www.cd.cz/default.htm>
- [23] ČD CARGO. *ČD Cargo* [online]. Praha: ČD Cargo, a.s, 2020 [cit. 2020-03-23]. Dostupné z: <https://www.cdcargo.cz/>
- [24] Witte-automotive. *Witte- automotive* [online]. Praha: WITTE Automotive, 2020 [cit. 2020-03-29]. Dostupné z: <https://www.witte-automotive.cz/>
- [25] EPT connectors. *EPT connectors* [online]. DE: EPT, 2020 [cit. 2020-03-29]. Dostupné z: <https://www.ept.cz/>
- [26] Česká pošta. *Česká pošta* [online]. ČR: Česká pošta, 2020 [cit. 2020-04-02]. Dostupné z: <https://www.ceskaposta.cz/index>

[27] Dachser. *Dachser* [online]. ČR: dachser, 2020 [cit. 2020-04-02]. Dostupné z: <https://www.dachser.cz/cs/>

Seznam grafů

<i>Graf č. 1</i> Nezaměstnanost oboru Provoz a ekonomika dopravy 2009-2019	11
<i>Graf č. 2</i> Počet studentů oboru Provoz a ekonomika dopravy 2009-2019	12
<i>Graf č. 3</i> Analýza respondentů – Procentuální zastoupení odvětví	42
<i>Graf č. 4</i> Zkušenosti firem s absolventy	43
<i>Graf č. 5</i> Co zaměstnanci vnímají u absolventů jako pozitivní a negativní?	44
<i>Graf č. 6</i> Jaké jsou nedostatečné kompetence u absolventů?	47
<i>Graf č. 7</i> Znáte projekt „Modernizace odborného vzdělávání“?	52
<i>Graf č. 8</i> Jakým způsobem spolupracují zaměstnavatelé se školami?	52

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 – Rámcové rozvržení obsahu vzdělávání – obor Provoz a ekonomika dopravy.....14

Seznam obrázků

<i>Obr. č. 1</i> <i>Webová stránka projektu</i>	19
<i>Obr. č. 2</i> <i>Ukázka webové stránky s výukovým materiálem obor</i>	20

